

LUT-kauppakorkeakoulu

Kauppatieteiden kandidaatintutkielma

Kansainvälinen liiketoiminta

Sisukkuuden rooli yksinyrittäjyydessä
The Role of Grit in Solo Entrepreneurship

12.2.2020

Tekijä: Panu Kankaanpää

Ohjaaja: Anna Vuorio

TIIVISTELMÄ

Tekijä:	Panu Kankaanpää
Tutkielman nimi:	Sisukkuuden rooli yksinyrittäjyydessä
Akateeminen yksikkö:	LUT-kauppakorkeakoulu
Koulutusohjelma:	Kauppätieteet, Kansainvälinen liiketoiminta
Ohjaaja:	Anna Vuorio
Hakusanat:	sisukkuus, yksinyrittäjyys, yrittäjyys, aikomukset, suunnitellun käyttäytymisen teoria

Tämän kandidaatintyön tarkoituksena on tutkia sisukkuutta ja yksinyrittäjyyttä, sekä tarkemmin niiden välistä suhdetta. Tavoitteena on erityisesti ymmärtää, kuinka sisukkuus vaikuttaa yksinyrittäjäksi ryhtymiseen. Tutkimus käsittelee sisukkuuteen ja yksinyrittäjyyteen liittyviä tekijöitä paitsi näihin liittyviä aikaisempia tutkimuksia yhdistelemällä, myös yksinyrittäjien omasta näkökulmasta.

Tutkielmassa on ensin esitelty aihe aiempien tilastojen ja tutkimusten valossa. Empiirisessä osuudessa on viittä yksinyrittäjää haastatteleamalla pyritty laadullisen tutkimuksen keinoin selvittämään, millaiseksi yksinyrittäjät itse kokevat sisukkuuden merkityksen. Yksinyrittäjät ovat kaikki suomalaisia ja heillä on vaihteleva määrä kokemusta yksinyrittäjyystoiminnasta. Haastattelujen vastauksien ja aiemman tutkimuksen perusteella on saatu selville, että sisukkuus on yksi merkittävimmistä yksinyrittäjyystoimintaan ja siihen ryhtymiseen vaikuttavista persoonallisuustekijöistä, vaikuttaen yrittäjyysaikomuksiin muita aikomuksiin vaikuttavia tekijöitä tukien, ja niitä pitkällä aikavälillä rakentaen.

ABSTRACT

Author: Panu Kankaanpää
Title: The Role of Grit in Solo Entrepreneurship
School: LUT School of Business and Management
Degree programme: Business Administration, International Business
Supervisor: Anna Vuorio
Keywords: grit, solo entrepreneurship, entrepreneurship, intentions, theory of planned behaviour

The purpose of this Bachelor's thesis is to examine grit and solo entrepreneurship, specifically their relationship. The goal is to understand how grit affects the intention of becoming a solo entrepreneur. The study examines factors related to grit and solo entrepreneurship not only by combining related previous research, but also from the personal perspective of solo entrepreneurs.

The subject of the study is first presented through previous statistics and studies. By interviewing five solo entrepreneurs, the entrepreneurs' personal views on the importance of grit are then studied in the empirical part of the study by means of qualitative research. The interviewees are Finnish, and they have a varied amount of experience in solo entrepreneurship. Based on the interviews and previous research, the results indicate that grit is one of the most important personality characteristics in predicting entrepreneurship and entrepreneurial intent. Grit positively affects intentions by supporting other contributing qualities, and by developing them in the long term.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	1
1.1. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen rajaukset	2
1.2. Keskeiset käsitteet	3
1.2.1. Sisukkuus	3
1.2.2. Yksinyrittäjyys	4
1.3. Teoreettinen viitekehys	4
1.4. Tutkimusmenetelmä	5
1.5. Tutkimuksen rakenne.....	6
2. Teoriakatsaus	7
2.1. Yksinyrittäjyys Suomessa	7
2.2. Pienyrittäjyyden merkitys nyt ja tulevaisuudessa.....	8
2.3. Yksinyrittäjäksi ryhtymisen syitä	9
2.3.1. Suunnitellun käyttäytymisen teoria	10
2.4. Yksinyrittäjän haasteet.....	12
2.5. Sisukkuus.....	13
2.5.1. Sisukkuus ja ”viisi suurta persoonallisuuden piirrettä”	15
2.6. Sisukkuusteorian kohtaamaa kritiikkiä	16
2.7. Sisukkuus ja yksinyrittäjyys	17
3. Empiirinen tutkimus	19
3.1. Tutkimuksen toteuttaminen	19
3.2. Tutkimuksen kohde.....	20
4. Tutkimuksen tulokset ja tulosten analysointi.....	22
4.1. Yksinyrittäjyystoiminta ja sen aloittaminen.....	22
4.2. Yrittäjien sisukkuus	23
4.2.1. Mielenkiinnon säilyvyys.....	23
4.2.2. Sitkeä vaivannäkö	25
4.2.3. Sisukkuuden merkitys.....	26
4.3. Yrittäjyysaikomukset	28
4.4. Analysointi.....	31
4.4.1. Ensimmäinen alatutkimuskysymys.....	31
4.4.2. Toinen alatutkimuskysymys.....	33
4.4.3. Kolmas alatutkimuskysymys	35
5. Yhteenveto ja johtopäätökset	37
5.1. Tutkimuksen merkitys ja jatkotutkimusaiheet	39
Lähteet.....	40

LIITTEET

- Liite 1 Taustakysymykset
Liite 2 Haastattelukysymykset

KUVALUETTELO

- Kuvio 1 Yksinyrittäjien lukumäärän kehitys v. 2000-2018
Kuvio 2 Suunnitellun käyttäytymisen teoria
Kuvio 3 Viisi suurta persoonallisuuden piirrettä

1. Johdanto

Voidaan sanoa, että tällä hetkellä on menossa suorainen yrittäjyysbuumi. Esimerkiksi startup-yrittäminen on suositumpaa kuin koskaan ja suorastaan trendikästä. Vuonna 2018 yrityksiä perustettiin Suomessa kahdeksan prosenttia enemmän kuin vuonna 2017, Lappeenrannassa jopa 35 prosenttia enemmän (Suomen Yrittäjät, 2019). Yrittäjyys on siis erittäin ajankohtainen ilmiö, ja tästä syystä sitä on tärkeä tutkia juuri nyt. Yksinyrittäjien osuus kaikista yrittäjistä on myös kasvussa, erityisesti kaikenlaisen online-toiminnan suosion lisääntymisen myötä, tosin iso osa yksinyrittäjistä toimii yhä palvelualoilla (Suomen Yrittäjät, 2019).

Tutkielman aihe on sisukkuuden rooli yksinyrittämisessä. Yksinyrittäjä (engl. solo entrepreneur, solo self-entrepreneur, sole trader) on henkilö, joka harjoittaa yritystoimintaa täysin yksin ilman palkattua vakituista työvoimaa (Suomen Yrittäjät, 2019). Sisukkuuden tutkiminen on kasvattanut suosiota viime vuosina, ja sisukkuuden ja yrittäjyyden suhdetta on tutkittu muutamissa tutkimuksissa aikaisemmin (esim. Mooradian et al., 2016; Mueller et al., 2017; Butz et al., 2018). Kuten Wolfe ja Patel toteavat (2016), *yksinyrittäjyyden* ja sisukkuuden suhdetta ei ole kuitenkaan juuri tutkittu aikaisemmin. Tämä tekee aiheen tutkimisen paitsi ajankohtaiseksi, myös tarpeelliseksi.

On mielenkiintoista tutkia yksinyrittäjyyttä sisukkuuden näkökulmasta, sillä yrittäjyys voi tuntua kohtuuttoman raskaalta ja luotaantyöntävältä siihen liittyvien vaatimusten vuoksi. Helsingin Sanomissa julkaistiin elokuussa artikkeli yksinyrittäjyyden vaikeuksista. Artikkelissa mainittiin mm., että yli 40 prosenttia päätoimisista yksinyrittäjistä ansaitsee alle 2 000 euroa kuukaudessa, ja miten yksikin hankala asiakas voi horjuttaa yksinyrittäjien taloutta (Lassila, 2019). Yrittäjien keskusjärjestön Suomen Yrittäjien mukaan yksinyrittäjistä 73 prosenttia toimii palvelualoilla. Yli puolella yksinyrittäjistä on tutkinto ammattikorkeakoulusta tai yliopistosta, ja joka neljäs heistä tekee töitä yli 50 tuntia viikossa. Nämä luvut kertovat melko karua kieltään yrittäjyyden haasteista. (Suomen Yrittäjät, 2019) On siis tärkeää tutkia, miksi ihmiset ryhtyvät yksinyrittäjäksi kaikista haasteista huolimatta, ja mikä on sisukkuuden merkitys siihen.

1.1. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen rajaukset

Tutkimuksen tavoite on tutkia sisukkuuden merkitystä yksinyrittäjyyteen, ja vielä tarkemmin, yksinyrittäjyystoimintaan ryhtymiseen. Kuten mainittu, sisukkuuden ja yksinyrittäjyyden suhdetta ei ole juuri tutkittu (Wolfe & Patel, 2016), ja tästä syystä se on valittu näkökulmaksi tähän tutkimukseen. Aiemman sisukkuuteen ja yrittäjyyteen liittyvän tutkimuksen perusteella voidaan olettaa yrittäjyyden vaativan sisukkuutta ja sisukkuuden olevan merkittävä yrittäjyystoiminnan onnistumisen todennäköisyyteen vaikuttava tekijä (Mueller et al., 2017). Myös sisukkuuden merkitystä yrittäjyysaikomuksiin on tutkittu, ja sillä on todettu olevan positiivinen vaikutus (Butz et al., 2018). Vähemmän tutkimusta on tehty yksinyrittäjyyden ja sisukkuuden suhteesta (Wolfe & Patel, 2016; Arco-Tirado et al., 2019). Nämä tutkimukset keskittyvät yksinyrittämiseen yleisemmin, joten tähän tutkimukseen on otettu yleisemmän tarkastelun rinnalle myös tiukempi rajaus; yksinyrittäjyyteen ryhtyminen.

Tästä voidaan johtaa päätutkimuskysymys:

”Mikä on sisukkuuden rooli yksinyrittämiseen ryhtymisessä?”

Vastaus päätutkimuskysymykseen pyritään selvittämään kolmen alatutkimuskysymyksen avulla:

”Ovatko yksinyrittäjät erityisen sisukkaita?”

”Mikä on sisukkuuden merkitys yksinyrittäjyysaikomuksiin verrattuna muihin aikomuksiin vaikuttaviin tekijöihin?”

”Miten tärkeä sisukkuus on muiden persoonallisuustekijöiden ohella yksinyrittäjyydessä?”

Tutkimuksessa on haastateltu viittä yksinyrittäjää, jotka toimivat yrittäjyystoiminnan elinkaaren eri vaiheissa. Kaikki haastateltavat ovat suomalaisia, ja neljä heistä toimii yrittäjinä

Suomessa. Yksi toimii Isossa-Britanniassa, mutta tätä ei ole nähty oleellisesti tuloksiin vaikuttavaksi seikaksi. Suomalaiset yksinyrittäjät on valittu kohteeksi, sillä suomalaisten tutkiminen on koettu helpommin toteutettavaksi.

Termi yksinyrittäjä on joissain yhteyksissä sisällytetty muiden samankaltaisten termien, kuten "ammattiharjoittaja", kanssa, "itsensä työllistäjät" -termin alle (Pärnänen & Sutela, 2014). Tässä tutkimuksessa keskitytään kuitenkin yksinkertaisuuden ja selvyyden vuoksi pelkän yksinyrittäjä-termin käsittelyyn sillä oletuksella, että yksinyrittäjällä viitataan kaikkiin yksin liiketoimintaa harjoittaviin, itsensä työllistäviin henkilöihin. Esimerkiksi ammattiharjoittajat kuuluvat tässä tutkimuksessa yksinyrittäjä-termin alle.

1.2. Keskeiset käsitteet

Tässä kappaleessa on käsitelty lyhyesti ja alustavasti tutkimuksen keskeisimmät käsitteet; sisukkuus ja yksinyrittäjä.

1.2.1. Sisukkuus

Sisukkuus, englanniksi "grit", on persoonallisuustekijä, jonka on määritelty olevan "sinnikkyyttä ja intohimoa pitkän aikavälin tavoitteita kohtaan". Termin on määritellyt psykologi Angela Duckworth kollegoineen (2007). He jakavat termin edelleen kahteen osaan, "sitkeä vaivannäkö" ja "mielenkiinnon säilyvyys". Sisukkuuden käsitteen tunnistaminen ja tutkiminen sijoittuu positiivisen psykologian alueelle, joka on ihmisen hyvinvoinnin, vahvuksien ja voimavarojen tieteelliseen tutkimiseen ja edistämiseen keskittynyt psykologian osa-alue (Mooradian et al., 2016).

Tutkimuksissa sisukkuudella on osoitettu olevan vahvaa ennustavuutta useisiin eri alueisiin, kuten koulutussaavutuksiin, tulotasoon, yrittäjäyksiöön sekä yleiseen onnellisuuteen ja tyytyväisyyteen (Mooradian et al., 2016). Duckworth et al. (2007) väittävät sisukkuuden olevan tehokkaampi akateemisten saavutusten ennustamiseen kuin muut vastaavaan tarkoitukseen käytetyt käsitteet, kuten älykkyydosamäärä.

1.2.2. Yksinyrittäjyys

Yksinyrittäjä on henkilö, joka toimii yrittäjänä täysin yksin, ilman kumppania tai palkattua työvoimaa. Yksinyrittäjyys on erotettava yksityisyrittäjyydestä, jossa taas yrittäjällä saattaa olla paljonkin ulkoista työvoimaa yrityksessään. On kuitenkin tärkeää huomata, että yksinyrittäjistä vain hieman yli 10 % toimii täysin yksin. Suurin osa on verkostoitunut toisten yrittäjien kanssa ja toimii näiden kanssa läheisessä yhteistyössä. (Suomen Yrittäjät, 2019)

Suomen Yrittäjien mukaan yksinyrittäjyys on 2000-luvun merkittävin työelämän trendi, ja yksinyrittäjyys onkin ollut tasaisessa kasvussa jo pitkään. Tämä on tapahtunut siitä huolimatta, että tilastojen mukaan yksinyrittäjät kohtaavat työssään lukuisia vastoinkäymisiä ja heidän taloudellinen tilanteensa ei ole keskimäärin kehuttava. Yksinyrittäjiä oli Suomessa vuonna 2018 noin 182 000. (Suomen Yrittäjät, 2019)

1.3. Teoreettinen viitekehys

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostuu käsitteiden ”yksinyrittäjyys” ja ”sisukkuus” ympärille. Tarkemmin, miten sisukkuus vaikuttaa yksinyrittäjyyteen ryhtymiseen ja mikä on sen merkitys suhteessa muihin vaikuttaviin tekijöihin. Sisukkuus nähdään aikomuksia edeltävänä ja vahvistavana tekijänä, joka vaikuttaa yksinyrittäjyyteen ryhtymiseen positiivisesti.

Yksinyrittäjyydestä on saatu eniten tietoa Suomen Yrittäjien yksinyrittäjyyskyselyn kautta (2019). Merkittäviä suomenkielisiä lähteitä ovat myös Tilastokeskus (Pärnänen & Sutela, 2014) ja Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA (Ali-Yrkkö et al., 2017). Näiden lähteiden tuottama informaatio on lähinnä tilastollista tietoa, ja tilastollisen tiedon osalta on pyritty pysymään Suomeen liittyvissä tilastoissa. Tilastollisten lähteiden lisäksi on hyödynnetty muutamia tieteellisempiä lähteitä kuvaamaan yksityiskohtaisempia yksinyrittäjyyteen liittyviä ilmiöitä (esim. Allen, 1996; Kautonen et al., 2009; van Stel et al., 2014; De Vries et al., 2019).

Sisukkuuden teoriassa ehdottomasti suurin nimi on Angela Duckworth. Duckworthin ja kollegoiden tutkimuksiin viitataan useasti (2007; 2009; 2014), ja suurin osa muista sisukkuuteen liittyvistä tutkimuksista viittaa Duckworthin artikkeleihin taustatietoja ja aiempaa tutkimusta käsiteltäessä. Duckworthin lisäksi muita sisukkuuden positiivisia vaikutuksia tutkivia lähteitä käytetään runsaasti (esim. Maddi et al., 2013; Eskreis-Winkler et al., 2014; Wolfe & Patel, 2016; Mooradian et al., 2016; Mueller et al., 2017; Butz et al., 2018; Arco-Tirado et al., 2019). Kappaleessa 2.6. käsitellään myös lyhyesti sisukkuusteorian kohtaamaa kritiikkiä, jossa esiin täytyy nostaa erityisesti Credé et al. suorittama metatutkimus (2017).

Näiden yhteydessä on otettu esiin myös kaksi teoriaa: Suunnitellun käyttäytymisen teoria (Ajzen, 1991) yksinyrittäjyyden yhteydessä, ja viiden suuren persoonallisuuden piirteen teoria (Goldberg, 1990) sisukkuuden yhteydessä. ”Viisi suurta” käsitellään lyhyesti teoriakatsauksessa kokonaisuuden hahmottamisen tueksi, mutta suunnitellun käyttäytymisen teoriaa käytetään myös empiirisessä osuudessa tutkimuskysymyksiin vastaamisen apuna.

Teoriakatsauksen lopussa yhdistetään keskeiset termit sisukkuus ja yksinyrittäjyys, ja tutkitaan niiden suhdetta aiemman tutkimuksen perusteella. Tähän on löydetty kaksi lähdeä, Wolfe ja Patel (2016) sekä Arco-Tirado et al. (2019).

1.4. Tutkimusmenetelmä

Tutkimuskysymyksiin haetaan vastausta kvalitatiivisen, eli laadullisen tutkimuksen avulla. Laadullinen tutkimus perustuu usein aiempaan tilastollisen tutkimuksen teoriaan ja tuloksiin, ja auttaa ymmärtämään sitä. Siinä pyritään aiheen teoreettiseen selittämiseen määrällisen tarkastelun sijaan. (Koskinen et al., 2005)

Tutkimuksen empiirinen osuus suoritettiin tapaustutkimuksena, haastattelemalla viittä suomalaista yksinyrittäjää. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on erotella yksittäisiä tapauksia niihin osallistuvien ihmisten näkökulmasta ja heidän antamiensa merkitysten kautta. Tästä syystä viiden haastateltavan otos voidaan todeta riittäväksi tällaista tutkimusta

ajatellen. (Koskinen et al., 2005) Haastattelut olivat puolistrukturoituja puhelinhaastatteluja ja ne kestivät keskimäärin 30 minuuttia. Haastattelukysymyksiä on 25 kappaletta, ja ne perustuvat sisukkuuteen ja yrittäjyysaikomuksiin (ks. liitteet 1 ja 2). Empiirisellä tutkimuksella pyritään löytämään uusia näkökulmia aiheeseen, jonka jälkeen niitä vertaillaan aiemmassa teoriassa saatuihin tuloksiin.

1.5. Tutkimuksen rakenne

Tutkimus alkaa johdantokappaleella. Kappaleessa esitellään muun muassa tutkimuksen tausta ja miksi aihetta tutkitaan, sekä tutkimuksen tutkimuskysymykset, rajaukset, keskeiset käsitteet ja teoreettinen viitekehys. Johdannon tarkoituksena on pohjustaa lukija aihepiiriin ja tutkimuksen tutkimusmenetelmiin.

Tutkimuksen toisessa kappaleessa tutustutaan aiempaan aiheesta tehtyyn tutkimukseen. Kolmannessa ja neljännessä kappaleessa käydään läpi tutkimuksen empiirinen osuus. Niissä käydään läpi ja analysoidaan haastattelututkimuksen tulokset. Tämän jälkeen haastattelujen tuloksia ja aiempaa teoriaa verrataan toisiinsa, ja niitä yhdistelemällä pyritään löytämään vastaukset alatutkimuskysymyksiin.

Viidennessä kappaleessa kerrataan yhteenvetona teoriaosuuden ja haastattelujen tärkeimmät tulokset, ja näiden pohjalta vastataan johtopäätöksenä päätutkimuskysymykseen. Lopuksi pohditaan tutkimuksen merkityksellisyyttä ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

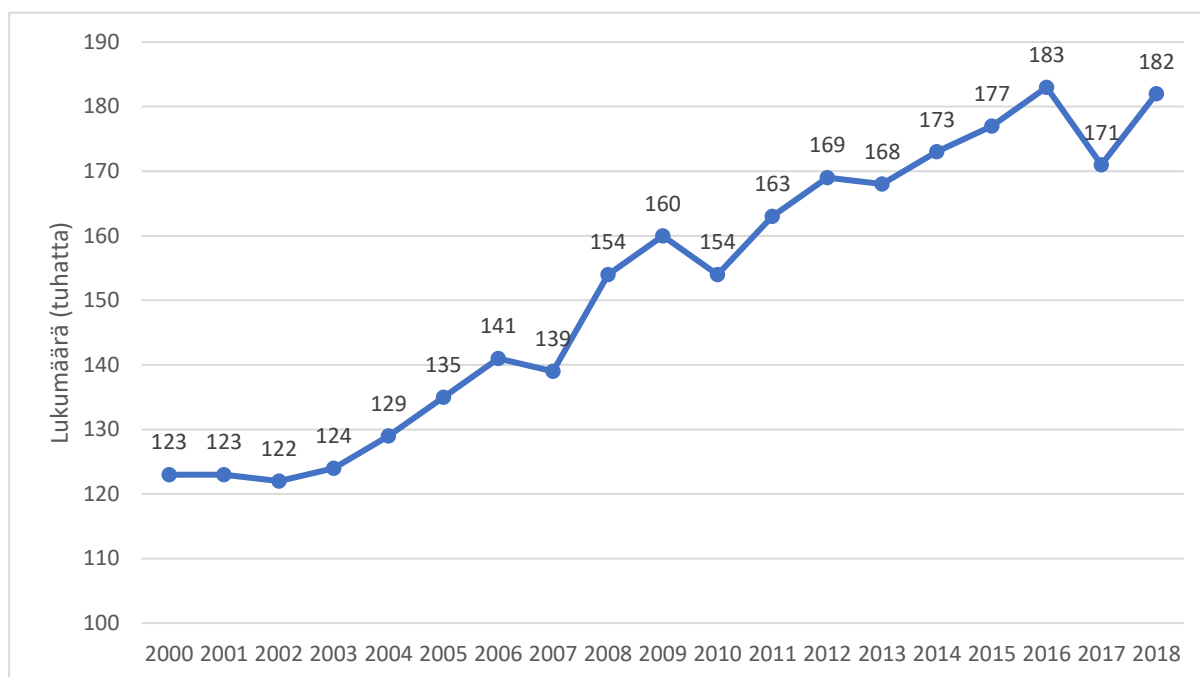
2. Teoriakatsaus

Tämän kappaleen tarkoitus on pohjustaa yleisesti yksinyrittäjyyttä ilmiönä, sekä sisukkuutta käsitteenä. Kun on saavutettu ymmärrys näistä kahdesta konseptista, niiden molempien suhdetta käsitellään kappaleen lopussa, saatavilla olevan kirjallisuuden perusteella.

2.1. Yksinyrittäjyys Suomessa

Yksinyrittäjistä käytetään usein nimitystä ”itsensätyöllistäjät”. Tilastokeskus käyttää itsensätyöllistäjä-termiä eräänlaisena yleiskäsitteenä, johon se sisällyttää yksinyrittäjät, ammatinharjoittajat, freelancerit ja apurahan saajat. Tilastokeskus ei sisällytä maatalousyrittäjiä itsensätyöllistäjä-käsitteen alle. (Pärnänen & Sutela, 2014) Tässä tutkimuksessa itsensätyöllistäjä ja yksinyrittäjä-termejä on kuitenkin käytetty selvyyden vuoksi synonyymeina.

Yksinyrittäjien osuus Suomen työllisten määrästä on noin seitsemän prosenttia (Ali-Yrkkö et al., 2017). Lukumäärä on kansainvälisestikin yleisellä tasolla, esimerkiksi Yhdysvalloissa prosentti on suunnilleen sama (Needleman, 2010). Kun vielä vuosituhannen alussa yksinyrittäjiä oli 123 000, oli heitä vuonna 2018 jo 182 000. Määrä on noussut siis noin 48 prosenttia. Kehitys on ollut melko tasaisesti noususuuntainen, suurimpana poikkeuksena vuosi 2017, jolloin työmarkkinoiden kysyntä vähensi yksinyrittäjien määrää reilusti. Määrän kehitys on esitetty tarkemmin kuviossa 1. Yrittäjien määrän kasvu yleisesti on perustunut laajalti yksinyrittäjyyden kasvuun, ja kaikista yrittäjistä jopa kaksi kolmasosaa on yksinyrittäjiä. Tiivistetysti voidaan sanoa, että yksinyrittäjyystoiminnan kasvu on ollut merkittävää, ja se on yksi vuosituhannen tärkeimmistä työelämän trendeistä. (Suomen Yrittäjät, 2019)

Kuvio 1. Yksinyrittäjien lukumäärän kehitys v. 2000-2018. (Suomen Yrittäjät & Tilastokeskus, 2019)

2.2. Pienyrittäjyyden merkitys nyt ja tulevaisuudessa

Pienten yritysten tärkeys on suuri taloudellisista ja sosiaalisista syistä, kun otetaan huomioon miten suuri merkitys niillä on työllistämässä, ja yksinyrittäjyys onkin viime aikoina nähty usein ratkaisuna työllisyystilanteen parantamiseen. Jokainen yksinyrittäjä on potentiaalisesti tulevaisuudessa työnantaja usealle työntekijälle itsensä lisäksi. (Pärnänen & Sutela, 2014) Pienet yritykset ovat usein joustavia ja innovatiivisia, minkä vuoksi niiden merkitys talouden uudistajina on merkittävä suhteessa suuriin ja jäykkiin, vakiintuneisiin yrityksiin (Ali-Yrkkö et al., 2017).

Yksinyrittäjien usein heikko taloudellinen tilanne ja sosiaaliturva on kuitenkin pienen yritystoiminnan huolestuttavin varjopuoli (Pärnänen & Sutela, 2014). Yritystoiminnan aloittaminen ei siis usein tuo merkittävää helpotusta talouteen, mikä on valitettavaa, sillä moni yksinyrittäjä on joutunut yrittäjäksi nimenomaan heikon sosioekonomisen tilanteen takia lähestulkoon vasten tahtoaan, jolloin puhutaan ns. pakkoyrittäjyydestä. Tällaisten yritysten tulevaisuuden potentiaali ja merkitys talouden sekä työllistämisen kannalta on

syystäkin kyseenalainen. (Hargis & Bradley, 2011) On myös huomioitava, että suuri osa yksinyrittäjistä ja pienistä yrityksistä lopettaa toiminnan muutaman ensimmäisen vuoden aikana, ja yritystoiminta on vain väliaikainen ratkaisu pitkäaikaiseen ongelmaan. Toiminnan laajempi merkittävyys jää näin ollen minimaaliseksi. (Aaltonen et al., 2009)

Talouden kannalta pienten yritysten merkitys jää pienemmäksi kuin luullaan, esimerkiksi viennistä vain 12 prosenttia tapahtuu aitojen pk-yritysten toimesta. Median hehkutuksesta saa usein mielikuvan, että pienet yritykset ja niistä kasvaneet menestystarinat, kuten Supercell, ovat avain Suomen talouskasvuun. Tosiasia on, että suurin merkitys on kuitenkin työn tuottavuuden kasvulla. (Ali-Yrkkö et al., 2017)

2.3. Yksinyrittäjäksi ryhtymisen syitä

Yksinyrittämiseen vaikuttavia syitä löytyy sekä työntekijämarkkinoiden kysyntä- että tarjontapuolilta. Kysyntäpuolella korkeampi taloudellinen kehittyneisyys johtaa yleensä suurempaan määrään suuria yrityksiä, mikä puolestaan kasvattaa vakituisten työpaikkojen määrää ja turvatuun palkkatulon saatavuutta. Tämä luonnollisesti vähentää yksinyrittäjyyteen turvautumista. Toisaalta monissa maissa on yleistynyt lyhytaikaisten työntekijöiden palkkaaminen, sillä yritykset pyrkivät näin mm. lisäämään joustavuuttaan sekä välttämään velvollisuuden esimerkiksi sairauskorvaukseen tai äitiyslomaan. Tällainen vakituisten työpaikkojen väheneminen saattaa puolestaan lisätä jatkossa itsensätyöllistämisen merkitystä. (van Stel et al., 2014) Tarjontapuolella, yksinyrittämisen kynnyks on viime vuosikymmeninä laskenut runsaasti erityisesti online-liiketoiminnan helppouden ja lisääntymisen vuoksi. Allen toteaa (1996), että kuka tahansa voi päästä mukaan yrittäjyyteen minimaalisilla kustannuksilla.

Vaikka yksinyrittäjyyden suosio laskee yleensä talouden kehittyneisyyden noustessa, on myös huomattu, että kaikkein kehittyneimmissä yhteiskunnissa ihmisten tarvehierarkian alimpien tasojen täytyessä itsenäisyyden ja itsensä toteuttamisen tarve kasvaa. Kehittyneissä yhteiskunnissa yksinyrittämiseen johtavat syyt ovat siis yhä useammin taloudellisten motiivien sijaan ei-taloudellisia, kun ihmiset hakevat yksinyrittäjyydestä vapautta ja joustavuutta. (van

Stel et al., 2014) Tähän viittaa myös se, että jo yli puolella yksinyrittäjistä on korkeakoulututkinto (Suomen Yrittäjät, 2019). Muitakin työllistymisvaihtoehtoja siis luultavasti olisi eli ihmiset yhä useammin valitsevat epävakaan yksinyrittäjyyden polun vapaaehtoisesti. De Vries et al. (2019) mukaan vapaaehtoisesti ja tavoitteellisesti yksinyrittäjinä toimivat myös pärjäävät toiminnassaan keskimäärin paremmin kuin sellaiset yksinyrittäjät, jotka yrittävät vain koska heidän on pakko.

Kuten aiemmin mainittu, pakkoyrittäjyys on myös yksi merkittävä yksinyrittäjäksi ryhtymisen syistä. Ilmiöön liittyy yleensä vahva ”työntävä” tekijä, jonka vuoksi henkilö kokee yksinyrittämisen parhaaksi tai ainoaksi vaihtoehdokseen. Työttömyys tai sen uhka on ehkä yleisin tällainen työntävä tekijä. (Kautonen et al., 2009) Työttömyys voi johtua monesta eri seikasta kuten irtisanomisesta, töiden loppumisesta, muutosta toiselle paikkakunnalle tai terveydellisistä syistä. Monille myös korkea ikä tai yleinen kansallinen taloustilanne on yksinyrittäjyyteen työntävä tekijä. (Needleman, 2010) Pakkoyrittäjyyteen liittyvistä negatiivisista mielikuvista huolimatta vain pientä osaa pakkoyrittäjyydestä voisi kuvailla epävarmaksi yrittäjyydeksi eli se ei välttämättä ole niin huolestuttava ilmiö kuin on ymmärretty. (De Vries et al., 2019)

2.3.1. Suunnitellun käyttäytymisen teoria

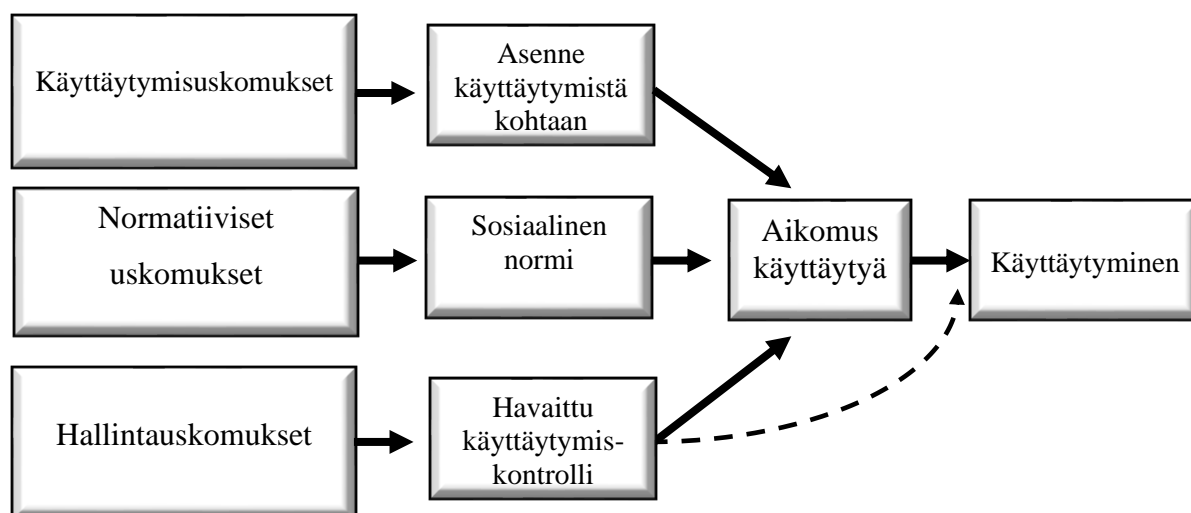
Yrittäjäksi ryhtymisen syitä käsiteltäessä on oleellista ottaa esille suunnitellun käyttäytymisen teoria. Suunnitellun käyttäytymisen teoria on psykologiaan liittyvä teoria, joka yhdistää henkilön uskomukset ja käytöksen. Sen esitti ensimmäistä kertaa Icek Ajzen vuonna 1991, ja se pyrkii lisäämään aikaisemman, vuonna 1967 Fishbeinin ja Ajzenin kehittämän ”perustellun toiminnan teorian” ennustuskykyä. (Ajzen, 1991) Suunnitellun käyttäytymisen teoriasta on tullut yksi käytetyimmistä ihmisten käyttäytymistä selittävästä ja ennustavista teorioista (Kolvereid, 1996). Teoria esittää, että aikomus edeltää käyttäytymistä, eli mitä vahvempi aikomus johonkin käyttöön on, sitä todennäköisemmin sen myös suorittaa. Eli tarkastelun alaisena teoriassa on henkilön aikomuksien ja käytöksen suhde. (Ajzen, 1991) Tämä teoria on suosittu yrittäjyyskontekstissa henkilöiden yrittäjyysaikomuksia analysoitaessa (esim. Kautonen et al., 2013; Joensuu-Salo et al., 2015) ja teorian pohjalta onkin muodostettu kysymyksiä myös tämän työn empiiristä osuutta varten.

Teorian mukaan aikomuksilla on kolme toisistaan riippumatonta määräävää tekijää: käyttäytymisuskomukset, normatiiviset uskomukset ja hallintauskomukset (Ajzen, 1991; Champagne, 2009).

Käyttäytymisuskomukset tarkoittavat henkilön mielikuvaa käyttäytymistä kohtaan eli onko hänen mielikuvansa positiivinen vai negatiivinen. Esimerkiksi mitä positiivisempi mielikuva henkilöllä on yrittäjyyden aloittamista kohtaan sitä positiivisempi hänen asenteensakin pitäisi olla, ja sen seurauksena sitä vahvempi hänen aikomuksensa yrityksen perustamista kohtaan on. (Ajzen, 1991)

Normatiiviset uskomukset viittaavat koettuun sosiaaliseen paineeseen eli yrittäjyyskontekstissa siihen, miten henkilön lähipiiri suhtautuu hänen yrittäjyysaikomuksiinsa, ja kuinka paljon muiden mielipiteet ylipäänsä merkitsevät hänelle. Jos mielipiteet merkitsevät paljon ja lähipiirin mielipiteet ovat kannustavia, on yrittäjyyden aloittaminenkin todennäköisempää. (Ajzen, 1991) Cialdini ja Trost (1998) esittävät, että sosiaalisella paineella on eniten merkitystä silloin kun olosuhteet ovat epävarmat.

Hallintauskomukset tarkoittavat käytöksen koettua haastavuutta eli sitä, kokeeko henkilö omaavansa tarvittavat taidot, resurssit ja mahdollisuudet käytöksen suorittamiseen (Ajzen, 1991). Yrittäjyyskontekstissa aikomus yrityksen perustamiseen on sitä vahvempi mitä paremmin näiden seikkojen koetaan olevan hallussa (Joensuu-Salo et al., 2015).

Kuvio 2. Suunnitellun käyttäytymisen teoria (Ajzen, 2002; Champagne, 2009)

Moni tutkimus on hyödyntänyt suunnitellun käyttäytymisen teoriaa ennustamaan aikomusta perustaa yritys (esim. Krueger et al., 2000; Autio et al., 2001; van Gelderen et al., 2008). Krueger et al. (2000) ja Autio et al. (2001) väittävät, että yrittäjyyskontekstissa suunnitellun käyttäytymisen teoria on tehokkaampi ennustavuudessaan kuin demografiset tekijät, tai persoonallisuustekijät kuten sisukkuus. Aikomus-käsite on lähempänä itse käyttäytymistä, toisin kuin kaukaisemmat tekijät kuten demografia tai persoonallisuus, jotka saattavat ennustaa laajempia käyttäytymisen muotoja hyvin, mutta eivät tiettyjä toimintoja (Epstein & O'Brien, 1985; Rauch & Frese, 2007). Kautonen et al. (2013) tiivistävät asian hyvin; etäisemmät seikat, kuten persoonallisuus tai demografiset tekijät, edeltävät suunnitellun käyttäytymisen teorian käsitteitä, jotka ovat puolestaan erittäin lähellä itse käyttäytymistä ja ennustavat sitä välittömästi.

2.4. Yksinyrittäjän haasteet

Yksinyrittäminen on vaativaa, ja vaativasta työstä ei usein saa työn määrää vastaavaa korvausta. Suomen Yrittäjien Yksinyrittäjäkyselystä (2019) selviää, että noin puolet vastanneista ilmoittivat bruttotuloikseen alle 2 000 euroa kuukaudessa, mikä on huomattavan vähän Suomen tasolla. Kaksikymmentäkaksi prosenttia tienaa vain alle 1 000 euroa kuukaudessa. Pienet tulot selittyvät usein sillä, että suurin osa yksinyrittäjistä, 73 prosenttia, toimii palvelualoilla, joissa tuntiveloitus on maltillinen (Lassila, 2019).

Joka neljäs vastanneista tekee työtunteja yli 50 tuntia viikossa ja vain joka viides ilmoittaa pitävänsä lomaa neljä viikkoa tai enemmän vuosittain. Edes sairaus ei saa yksinyrittäjiä pitämään vapaata, sillä vain 26 prosenttia vastanneista kieltää työskennelleensä sairaana viimeisen vuoden aikana. (Suomen Yrittäjät, 2019) Yksinyrittäjät tekevät siis keskimäärin huomattavan paljon työtä ja saavat siitä huomattavan vähän palkkaa.

Työmäärän huomioiden ei ole yllättävää, että hieman yli puolet yksinyrittäjistä ilmoittaa kohdanneensa haasteita jaksamisessa. Näistä 30 prosenttia ei ole hakenut apua jaksamiseen. Jaksamisen suhteen yrittäjät jakautuvat tosin melko tasan kahteen osaan, sillä 47 prosenttia ei ole kohdannut jaksamiseen liittyviä haasteita missään vaiheessa. (Suomen Yrittäjät, 2019) On syytä huomata, että vaikka yksinyrittäjät kohtaavatkin työssään haasteita ja tienaa keskimäärin vähemmän kuin organisaatiossa työskentelevät palkansaajat, yksinyrittäjien tyytyväisyys työtään kohtaan on monien tutkimusten mukaan korkeampi kuin tavallisilla palkkatyöntekijöillä (esim. Prottas & Thompson, 2006; Kautonen & Palmroos, 2010; Lange, 2012; Pärnänen & Sutela, 2014).

Suomen Yrittäjien toimialapäällikön Mika Hämeenniemen mukaan asiakkaisiin ja laskutukseen liittyvät ongelmat ovat yleisiä, ja ne ovat erityisesti aloitteleville ja pienituloisille yrittäjille erittäin vaarallisia, sillä säästöjä ei ole vielä ehtinyt kertyä. Jo yksikin hankala asiakas voi horjuttaa yksinyrittäjän toimintaa ja taloutta merkittävästi. (Lassila, 2019) Jos yhden asiakkaan osuus saaduista tuloista on merkittävä, tai yrittäjällä on vain yksi asiakas, puhutaan yleensä ”taloudellisesta riippuvuudesta”. Tässä tilanteessa yksinyrittäjällä on mahdollisesti vähemmän vaikutusmahdollisuuksia työnsä eri osatekijöihin ja heikompi neuvotteluvoima, mikä saattaa johtaa tuotteen myymiseen liian alhaiseen hintaan. (Pärnänen & Sutela, 2014)

2.5. Sisukkuus

Yrittäjyys ja erityisesti yksinyrittäjyys vaikuttaa monien tilastojen perusteella raskaalta ja erittäin epävarmalta urapolulta (Suomen Yrittäjät, 2019). Silti monet ryhtyvät siihen. Yksi tärkeä tekijä aloittamisessa ja onnistumisessa saattaa olla yksilön sisukkuus (Baron & Shane,

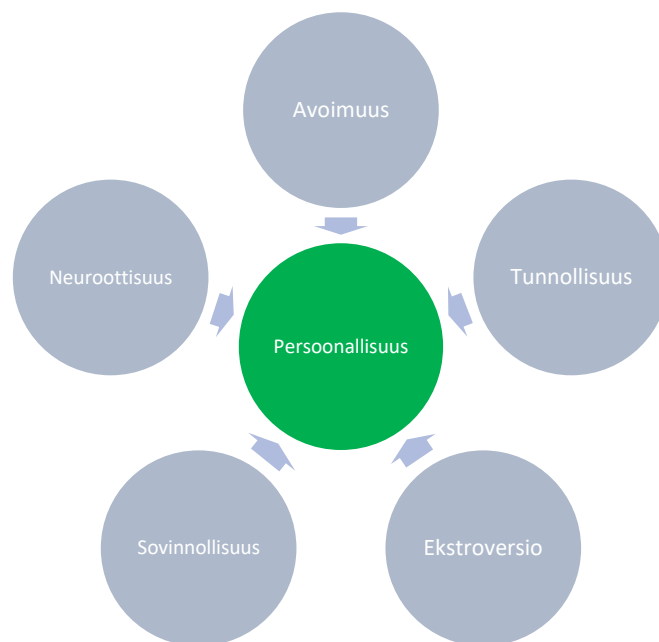
2007). "Sinnikkyyttä ja intohimoa pitkän aikavälin tavoitteita kohtaan", näin psykologi Angela Duckworth kollegoineen (2007) kuvaa sisukkuutta käsitteenä. He avaavat sisukkuuden kaksi ulottuvuutta vielä tarkemmin muotoon "sitkeä vaivannäkö" ja "mielenkiinnon säilyvyys", eli he jakavat sisukkuuden kestävyteen ja intohimoon. He esittävät, että sisukkuus selittää miksi toinen henkilö saavuttaa enemmän kuin toinen yhtä älykäs henkilö, ja että sisukkuus on yhdistävä tekijä kaikkien eri alojen johtavien henkilöiden välillä. Duckworthin keskeinen väite on myös, että sisukkuus on ominaisuus, kyky, jota pystyy harjoittamaan ja kehittämään. (Duckworth et al., 2007)

Sisukkuuden on osoitettu eri tutkimuksissa olevan merkittävä onnistumiseen ja menestykseen vaikuttava tekijä usealla eri alueella. Vuoden 2007 artikkelissaan Duckworth et al. osoittavat, että sisukkuus voi luotettavasti ennustaa koulunkäyntiin liittyviä saavutuksia, ja että sisukkaammat henkilöt pärjäsivät paremmin Yhdysvaltojen armeijan kadettikursilla. Sisukkuus on myös yhdistetty korkeampiin tuloihin (Díaz et al., 2012) ja sen on osoitettu ennaltaehkäisevän haitallista käytöstä, kuten uhkapeliriippuvuutta tai liiallista kulutusta (Maddi et al., 2013). Sisukkuus on jopa liitetty avioliiton onnistumispotentiaaliin (Eskreis-Winkler et al., 2014) sekä onnellisuuteen (Singh & Jha, 2008).

Mueller et al. (2017) huomauttavat, että on tärkeää erotella "sisukkuus" muista samankaltaisista termeistä kuten "sinnikkyys", "lujuus", "peräänantamattomuus", "kestävyys" ja "sitkeys". Nämä termit on yleisesti aiemmassa tutkimuksessa liitetty niin sanottuun "läpi harmaan kiven" -mentaliteettiin, eli siihen, että yksilö jatkaa yrittämistä vastoin käymisistä huolimatta. Vaikka sisukkuus sisältääkin myös tällaisen esteiden läpi jatkamisen idean, täytyy huomata, että tämä käsite viittaa olennaisesti jatkamiseen kohti jotain tiettyä pitkän aikavälin päämäärää, eli yksilön pitkän aikavälin tavoitteita (Eskreis-Winkler et al., 2014). Tämä ero on olennainen, sillä juuri päämäärätietoisesti tavoitteita kohti jatkaminen pitkällä aikavälillä antaa yksilöille mahdollisuuden saavuttaa erinomaisia tuloksia (Duckworth & Gross, 2014). Tällaisia erinomaisia tuloksia ovat esimerkiksi onnistuneet yrityshankkeet (Reynolds & Curtin, 2008), ja juuri tämä pitkän aikavälin tavoitteisiin viittaava osa tekee sisukkuudesta erityisen olennaisen käsitteen yrittäjille (Mueller et al., 2017; Nambisan & Baron, 2013).

2.5.1. Sisukkuus ja ”viisi suurta persoonallisuuden piirrettä”

Sisukkuus on usein liitetty ja sitä on verrattu ns. viisi suurta persoonallisuuden piirrettä -teoriamalliin, ja erityisesti mallin osaan ”tunnollisuus” (Duckworth et al., 2007; Mooradian et al., 2016; Butz et al., 2018). Malliin sisältyy viisi persoonallisuusominaisuutta: avoimuus uusille kokemuksille, tunnollisuus, ulospäinsuuntautuneisuus, sovinnollisuus ja neuroottisuus (Kuvio 3) (Goldberg, 1990).

Kuvio 3. Viisi suurta persoonallisuuden piirrettä (Goldberg, 1990).

Vaikka nämä kaikki ovatkin tärkeitä arkielämässä tarvittavia ominaisuuksia, tunnollisuus on tutkimuksissa noussut muita tärkeämmäksi työmenestystä tarkasteltaessa (Barrick & Mount, 1991; Tett et al., 1991). Myös yrittäjämäisen käytöksen ja ”viiden suuren” yhteyttä on tutkittu. Näiden välille on löydetty korrelaatiota (Zhao & Zeibert, 2006; Leutner et al., 2014). Zhao ja Zeibert selvittivät tutkimuksessaan, että tunnollisuus ja avoimuus uusille kokemuksille ovat yrittäjyyttä edistäviä ominaisuuksia, kun taas neuroottisuudella ja sovinnollisuudella oli negatiivisia vaikutuksia. Ulospäinsuuntautuneisuuden ja yrittäjyyden välille he eivät löytäneet yhteyttä.

Tunnollisuutta ja sisukkuutta on verrattu samankaltaisina, mutta on myös osoitettu, että sisukkuudella on täsmällisenä terminä enemmän ennustuskykyä. Esimerkiksi Dfáz et al. (2012)

osoittavat, että sisukkuudella pystytään merkittävästi ennustamaan tulotasoa koulusta valmistumisen jälkeen, toisin kuin tunnollisuudella. Duckworthin tutkimus (2007) väittää, että sisukkuuden ennustuskyky koulutuksessa on parempi kuin tunnollisuuden ja ”viiden suuren” ylipäänsä. Kysymys, ovatko sisukkuus ja tunnollisuus eri mittareita, on kuitenkin kiistelty (esim. Rimfield et al., 2016; Credé et al., 2017) ja on vaikeaa tähän asti tehdyn tutkimuksen perusteella todeta varmuudella, kuinka tarpeellista näiden kahden mittarin erottelu on. Tämän tutkimuksen empiirisessä osuudessa ei keskitytä viiteen suureen persoonallisuuden mittariin tai tunnollisuuteen sen tarkemmin, mutta niiden käsitteleminen teoriaosuudessa on kokonaiskuvan ymmärtämisen vuoksi tarpeellista.

2.6. Sisukkuusteorian kohtaamaa kritiikkiä

Niin kuin suuri osa teorioista, myöskään sisukkuus ei ole säästynyt arvostelulta. Credé et al. (2017) suorittama meta-analyysi sisukkuuskirjallisuudesta on yksi keskeisimmistä kriittisistä tutkimuksista. Tutkimuksessa on käsitelty 88 sisukkuuteen liittyvää tutkimusta, keskeisimpänä Duckworthin tutkimukset, ja siinä on päädytty johtopäätökseen, että sisukkuuden aiemmin väitetty merkittävyys on kyseenalainen. Credé kollegoineen esittää, että sisukkuuden kahdesta ulottuvuudesta, ”sitkeästä vaivannäöstä” ja ”mielenkiinnon säilyvyydestä”, vain ensin mainittu on relevantti ennustamaan vaihtelevuutta akateemisessa suorituskäytössä. Heidän tuloksiansa mukaan sitkeys selittää suorituskäytystä tehokkaammin kuin mielenkiinto, tai sisukkuus kokonaisuutena, ja sitkeää vaivannäköä tulisi näin ollen käsitellä erillisenä käsitteenä sen sijaan että se yhdistetään mielenkiinnon säilyvyyden kanssa saman sisukkuuskäsitteen alle. He väittävät myös, että tietyt toiset akateemisista suorituskäytystä ennustavat mittarit, kuten kognitiiviset kyvyt, opiskelutavat ja -taidot sekä akateeminen sopeutuminen, korreloivat akateemisen suorituskäytyn kanssa kaksi kertaa enemmän kuin sisukkuus, ja että sisukkuuden merkitys Duckworthin aikaisemmissa tutkimuksissa olisi pienempi, jos tutkimusotantaa olisi laajennettu myös muihin kuin huippusuorittajiin. (Credé et al., 2017)

Kuten edellisessä kappaleessa on mainittu, sisukkuuden ja viiden suuren persoonallisuuden piirteen ero on myös kyseenalaistettu. Rimfield et al. (2016) selvittivät Isossa-Britanniassa tehdyssä tutkimuksessaan, että sisukkuus käsitteenä ei tuo akateemisten tulosten ennustamisessa juurikaan lisäarvoa ”viiden suuren”, ja vielä tarkemmin tunnollisuuden,

luomaan ennustuskykyyn. Myös Credé et al. (2017) väittävät meta-analyysissään sisukkuuden olevan käytännössä identtinen tunnollisuuden kanssa, sillä sisukkuustutkimuksen tulokset korreloivat laajalti tunnollisuustutkimusten tulosten kanssa. Tämä kyseenalaistaa samalla Duckworthin (2007) keskeisen väitteen siitä, että sisukkuus olisi kyky jota pystyisi kehittämään harjoituksella, sillä tunnollisuustutkimuksissa tällaista ei ole todettu. Myös Moreau et al. (2019) kritisoivat ideaa sisukkuuden harjoittamisesta.

Psykologi Anders Ericsson esittää kirjassaan, että menestystä ei pitäisi liittää sisukkuuteen, sillä se antaa mielikuvan, että osalla ihmisistä on jokin harvinainen kyky mitä muilla ei yksinkertaisesti ole, ja se saattaa johtaa siihen, että henkilö ajattelee ettei kannata edes yrittää. Sen sijaan Ericsson ehdottaa, että sisukkuuden korostamisen sijaan tulisi tarkastella erilaisia tekijöitä, jotka muokkaavat henkilön motivaatiota eri tilanteissa. (Ericsson & Pool, 2016)

2.7. Sisukkuus ja yksinyrittäjyys

Kuten aiemmin on mainittu, sisukkuutta yksinyrittäjyydessä on tutkittu rajallisesti. Wolfe ja Patel ovat tutkimuksessaan (2016) käsitelleet sisukkuuden roolia itsensätyöllistäjien ja palkattujen työntekijöiden erottelussa. Keskeisenä tutkimuksen kohteena on ollut selvittää, ovatko itsensä työllistävät henkilöt sisukkaampia kuin palkatut työntekijät. Tutkimuksessa on käsitelty tuloksia 13 210 vastaajalta, yhdeksästä eri maasta. (Wolfe & Patel, 2016)

Tuloksiansa perusteella Wolfe ja Patel esittävät, että sisukkuus on merkittävä tekijä itsensätyöllistämiseen ryhtymisessä, riippumatta yksilön kansallisesta tai kulttuurisesta taustasta. Tämä saattaa johtua monista tekijöistä, esimerkiksi sisukkaammilla yksilöillä voi olla enemmän kyvykkyyttä jatkaa päämääräänsä kohti vastoinkäymisistä huolimatta, ja sisukkuus voi olla tärkeä voimavara, josta kerätä motivaatiota vaikeuksien edessä. Tuloksien perusteella sisukkuus saattaa myös vaikuttaa yksilöiden käsitykseen omista kyvyistään, ja sisukkaammilla henkilöillä voi olla enemmän luottamusta omaan kykyihinsä selvitä vastoinkäymisistä, näin ollen lisäten itsensätyöllistämisen todennäköisyyttä. (Wolfe & Patel, 2016)

Tutkimuksessa on haluttu selvittää myös miten persoonallisuuserot vaikuttavat sisukkuuteen, ja tulosten mukaan sisukkuus liittyy erityisesti riskinottajien, naisten ja nuorten itsensätyöllistämiseen. Riskinottajat ovat valmiimpia kohtaamaan vaikeita tilanteita, jonka vuoksi on mahdollista, että sisukkuus vaikuttaa enemmän heidän itsensätyöllistämisaikomuksiinsa. Naisille puolestaan itsensätyöllistämisen prosessi on tutkimuksen mukaan haastavampi, jonka vuoksi sisukkuudesta voi olla heille enemmän etua kuin miehille. (Wolfe & Patel, 2016) Nuorten kohdalla sisukkuuden rooli korostuu, sillä vanhemmat henkilöt asettavat vähemmän painoarvoa tuloille ja valitsevat näin ollen helpommin itsensätyöllistämisen vakaan palkkatyön sijaan (Lévesque et al., 2002). Vanhemmilla henkilöillä on myös enemmän ns. ”elämäkokemusta”, jonka on osoitettu lisäävän todennäköisyyttä itsensätyöllistämiseen (Dunn & Holtz-Eakin, 1996). Nuorilta edellä mainitut itsensätyöllistämiseen kannustavat ominaisuudet puuttuvat, joten sisukkuudella on heille suurempi merkitys. (Wolfe & Patel, 2016)

Toinen relevantti tutkimus on Arco-Tirado et al. (2019) Espanjassa suorittama tutkimus, jossa on tutkittu sisukkuuden roolia yrittäjyyden ja itsensätyöllistämisen ennustettavuudessa. Tutkimuksessa on otettu esille henkilökohtaiset tulot ja tyytyväisyys henkilökohtaiseen taloustilanteeseen, ja tarkasteltu niiden roolia sisukkuuden ja yrittäjyysmäisen käytöksen suhteeseen. Tutkimuksen otanta koostuu 1 004:n espanjalaisen 18 – 35 vuotiaan nuoren aikuisen vastauksista. Tutkimus käyttää vahvasti Wolfen ja Patelin (2016) tutkimusta pohjana hypoteesien muodostamisessa ja pyrkii laajentamaan ja hiomaan sen tuloksia.

Arco-Tiradon ja kollegoiden tutkimuksen tulokset ovat pääosin linjassa Wolfen ja Patelin tutkimuksen tulosten kanssa. Tuloksista selviää, että sekä sisukkuus että tyytyväisyys taloustilanteeseen vaikuttavat yrityksen perustamiseen. Mielenkiintoista kyllä, Arco-Tiradon ja kollegoiden tuloksien mukaan sisukkuus vaikuttaa yrittäjäksi ryhtymiseen negatiivisesti, samoin kuin tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen. Henkilökohtainen tulotaso ei yksinään vaikuta yrityksen perustamiseen, mutta tulosten mukaan sisukkaat yksilöt, joilla on korkea tulotaso, ryhtyvät herkemmin yrittäjiksi kuin matalatuloiset sisukkaat yksilöt. Toisaalta sisukkaat yksilöt, jotka ovat vähemmän tyytyväisiä taloudelliseen tilanteeseensa perustavat todennäköisemmin yrityksen tai ryhtyvät itsensätyöllistäjiksi. (Arco-Tirado et al., 2019)

3. Empiirinen tutkimus

Työn empiirisessä osuudessa, kappaleissa 3 ja 4, kuvaillaan empiirinen aineisto ja käytettävät menetelmät, sekä käsitellään tutkimustulokset ja analysoidaan ne. Myös aiempi teoria ja tutkimus otetaan huomioon ja mietitään sen suhdetta tämän työn tuloksiin.

3.1. Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, puolistrukturoituina haastatteluina. Haastattelut tehtiin marraskuun loppupuolella ja ne toteutettiin puhelimitse keskimäärin 30 minuutin pituisina. Puhelut äänitettiin haastattelemisen ja analysoinnin helpottamiseksi ja myöhemmin vastaukset tiivistettiin ja kirjoitettiin lyhennettyinä muistiin. Haastateltavia on viisi ja he kaikki ovat yksinyrittäjiä.

Haastattelukysymykset lähetettiin neljälle haastateltavalle etukäteen vastaamisen helpottamiseksi. Tavoitteena oli, että vastaukset pysyisivät selvinä ja ytimekkäinä, joten etukäteen kysymyksiin tutustumisen toivottiin edesauttavan tätä. Yhdelle haastateltavista kysymyksiä ei lähetetty etukäteen aikataulullisista syistä, mutta tämä ei vaikeuttanut tai pidentänyt haastattelua. Varsinaiset haastattelukysymykset löytyvät työn lopusta liitteestä 2. Kysymysten muoto on haastatteluiden aikana saattanut hieman muuttua haastattelijan puhetyylin mukaan, mutta kysymysten ydinsisältö on pysynyt täysin samana.

Haastattelukysymykset on jaettu teemoittain. Kysymykset 1 ja 2 käsittelevät yleisesti haastateltavien yksinyrittäjyystoimintaa. Kysymykset 3 – 16 liittyvät sisukkuuteen, ja niiden avulla on tarkoitus saada selvyyttä haastateltavien omasta sisukkuudesta ja heidän käsityksestään sisukkuuden merkityksestä. Nämä kysymykset pohjautuvat osittain Duckworthin tutkimuksissa esitettyihin kysymyksiin, joilla on pyritty selvittämään sisukkuuden kahden ulottuvuuden, ”sitkeän vaivannäön” ja ”mielenkiinnon säilyvyyden”, merkitystä (Duckworth et al., 2007; Duckworth & Quinn, 2009). Kysymykset 3 – 6 liittyvät jälkimmäiseen, ja kysymykset 7 – 10 ensin mainittuun. Kysymykset 17 – 24 puolestaan perustuvat suunnitellun käyttäytymisen teoriaan ja sen kolmeen tekijään: käyttäytymisuskomuksiin,

normatiivisiin uskomuksiin ja hallintauskomuksiin. Näiden kysymysten tarkoitus on selvittää haastateltavien aikomuksia yksinyrittäjyyteen ryhtymistä kohtaan. Kysymys 25 pyrkii selvittämään vastauksen yhteen alatutkimuskysymyksistä, eli mikä on sisukkuuden suhde muihin aikomuksiin vaikuttaviin tekijöihin.

Aiemmissa tutkimuksissa sisukkuutta ja aikomuksia on yleensä tutkittu kvantitatiivisen eli numeerisen tutkimuksen avulla, mutta tässä tutkimuksessa tuloksia on pyritty selvittämään melko poikkeuksellisesti laadullisen tutkimuksen avulla.

3.2. Tutkimuksen kohde

Kuten aiemmin mainittu, haastateltavia tutkimuksessa on viisi ja he ovat kaikki yksinyrittäjiä. Haastateltavien iät ovat väliltä 34 – 61 vuotta, ja neljä viidestä on naisia. Haastateltavat toimivat yksinyrittäjyystoiminnan elinkaaren eri vaiheissa. Neljä viidestä toimii eri puolilla Suomea ja yksi Isossa-Britanniassa. Haastateltavat pysyvät nimettöminä ja heitä kutsutaan jatkossa yleisesti termillä ”yrittäjä n ”, jossa n on numero väliltä 1 – 5.

Haastateltavien taustoja selvitettiin aluksi lyhyillä taustakysymyksillä paremman kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Nämä kysymykset löytyvät liitteestä 1. Taustakysymysten perusteella on koottu seuraava lista haastateltavista:

- Yrittäjä 1: **Ikä:** 51.
Sukupuoli: Nainen.
Koulutus: Filosofian maisteri, sekä valmistunut tietojenkäsittelytieteistä.
Kokemusta yrittäjyydestä: Vuonna 2017 ensimmäinen yritys.
Toimiala: Tällä hetkellä digitaalinen markkinointi, palvelumuotoilu ja projektimuotoilu. Konsultointi.
Perhetausta yrittäjyydessä: Ei varsinaisesti.
- Yrittäjä 2: **Ikä:** 58.
Sukupuoli: Nainen.
Koulutus: Humanististen tieteiden kandidaatti.
Kokemusta yrittäjyydestä: Yhdeksän vuotta, sama yritys.
Toimiala: Koulutusala ja palvelusektori (tilojen vuokraus).
Perhetausta yrittäjyydessä: Vanhemmilla kotileipomo.
- Yrittäjä 3: **Ikä:** 34.
Sukupuoli: Nainen.
Koulutus: Tradenomi.
Kokemusta yrittäjyydestä: 2011 ensimmäinen yritys, nyt toinen.
Toimiala: Kauneudenhoitoala aiemmin, nyt markkinointi.
Perhetausta yrittäjyydessä: Ei ole.
- Yrittäjä 4: **Ikä:** 61.
Sukupuoli: Mies.
Koulutus: Fysioterapeutti.
Kokemus yrittäjyydestä: 1987 lähtien toiminnassa mukana. Aluksi yhdessä, sen jälkeen yksin.
Toimiala: Palveluala, terveydenhoito.
Perhetausta yrittäjyydessä: Ei ole.
- Yrittäjä 5: **Ikä:** 44.
Sukupuoli: Nainen.
Koulutus: Kauppatieteiden maisteri.
Kokemus yrittäjyydestä: Kaksi ja puoli vuotta.
Toimiala: Konsultointi, asiantuntijapalvelut.
Perhetausta yrittäjyydessä: Ei ole.

4. Tutkimuksen tulokset ja tulosten analysointi

4.1. Yksinyrittäjyytoiminta ja sen aloittaminen

Alustavien taustakysymyksien jälkeen haastateltavilta kysyttiin ensin kysymyksissä 1 ja 2 lyhyesti mitä heidän yrityksensä tekee, ja miten he päätyivät yrittäjäksi. Kaikki haastateltavat toimivat palvelusektorilla, kuten 73 % suomessa toimivista yksinyrittäjistä (Suomen Yrittäjät, 2019).

Yrittäjät 1, 3 ja 5 kertovat tarjoavansa erilaisia konsultointiin ja/tai markkinointiin liittyviä asiantuntijapalveluita. Yrittäjät 1 ja 3 erikoistuvat sisällöntuotantoon: yrittäjä 1 digitaaliseen markkinointiin liittyen mm. nettisivujen luontiin, hakukoneoptimointiin, opetusvideoiden tekemiseen ja lomakekyselyiden luomiseen nettisivuille, ja yrittäjä 3 tekstien tuottamiseen sekä hakukoneoptimointiin. Yrittäjä 5 keskittyy yrityksessään enemmän asiantuntijapalveluun, tarkemmin myynnin johdon konsultointiin ja myyntistrategian kehittämiseen. Yrittäjä 5:n yritys toimii muista haastateltavista poiketen Suomen ulkopuolella Isossa-Britanniassa, mutta henkilö on Suomen kansalainen. Yrittäjä 2:lla on kaksi perustoimintoa; kielikoulutus sekä juhla- ja koulutustilojen vuokraus. Yrittäjä 4 toimii terveydenhoidon parissa fysioterapeuttina.

Yksinyrittäjäksi päättämisestä kysyttäessä lähes kaikissa vastauksissa esiintyvät samat teemat: työpaikan löytymisen vaikeus tai tyytymättömyys työpaikan laatuun, sekä halu työskennellä yksin. Yrittäjä 3 tiivistää asian näin:

”...kasvuyrityksiä, missä tuntuu, että rakenteet ei kestä niitä muutoksii kun ne tapahtuu niin nopeesti, niin sit siellä työntekijät voi huonosti ja sit mä koin, että mä en enää jaksa voida huonosti ja ajattelin, että pystyn tekemään samaa työtä paremmalla korvauksella itsekseni. Siksi päädyin yrittäjäksi.”

Yrittäjä 1 kertoo joutuneensa irtisanotuksi pitkäaikaisesta työpaikastaan, jossa toimi 22 vuotta. Yritys kustansi potkut saaneille koulutusta, mm. start-up koulutusta, ja tämä loi

haastateltavalle kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan. Yrittäjä 1 mainitsee yritystoiminnan aloittamisen syiksi myös TE-toimiston kirjeisiin kyllästymisen sekä sen, että koki korkean ikänsä vuoksi saavansa helpommin töitä yrittäjänä. Ikäkysymys onkin yleinen yrittäjyyteen ryhtymisen syy yli 50-vuotiailla (Needleman, 2010). Yrittäjä 2 puolestaan kertoo irtisanoutuneensa vapaaehtoisesti pitkäaikaisesta työpaikastaan, sillä hän pettyi työnantajan ratkaisuun irtisanoa kolme muuta työntekijää. Työn päättymisen jälkeen hän on keskittynyt pelkästään yritystoimintaan, jonka aloitti palkkatyön rinnalla jo viisi vuotta ennen irtisanoutumista.

Yrittäjä 5:n vastauksessa tulevat esiin molemmat edellä mainitut seikat eli sekä tyytymättömyys työpaikkaan että uuden työpaikan löytämisen vaikeus. Irtisanouduttuaan työpaikastaan kaksi ja puoli vuotta sitten, yrittäjä 5 muutti toiselle paikkakunnalle eikä löytänyt sieltä yhtään häntä itseään kiinnostavaa työpaikkaa, minkä takia hän päätti perustaa yrityksen.

Muista haastateltavista poiketen yrittäjä 4 ei mainitse yrittäjyyspolun aloittamiseen liittyneen minkäänlaista tyytymättömyyttä tai työn löytämisen vaikeutta. Hän kertoo pyörittäneensä tuttavansa yksityistä hoitolaitosta yksin, josta sai idean perustaa oman yrityksen.

4.2. Yrittäjien sisukkuus

Kysymykset 3 – 16 liittyvät sisukkuuteen. Kysymykset 3 – 10 pohjautuvat sisukkuuden kahteen ulottuvuuteen ja kysymyksissä 11 – 16 kysytään yrittäjien omaa käsitystä sisukkuudesta ja sisukkuuden merkityksestä.

4.2.1. Mielenkiinnon säilyvyys

Kysymykset 3 – 6 liittyvät sisukkuuden ulottuvuuteen ”mielenkiinnon säilyvyys”. Kysymyksessä kolme kysytään yritystoiminnan tavoitteista ja niiden saavuttamisesta. Kaikilla yrittäjillä on selvä visio tavoitteistaan. Yleisesti mainittuja tavoitteita ovat yrityksen kasvattaminen ja taloudellisen kannattavuuden saavuttaminen, jotka mainitaan jollain tasolla

kaikissa vastauksissa. Esimerkiksi yrittäjä 2 mainitsee tavoitteekseen tilavuokrauksen tekemisen kannattavaksi eli toiminnan tulisi kattaa kulut.

Yrittäjät 3 ja 5 mainitsevat keskeiseksi tavoitteeksi rahalliset seikat eli yrityksen kasvattamisen, mutta kuten yrittäjä 3 huomauttaa, se on yksin tehdessä hidasta. Molemmat yrittäjät ovat samaa mieltä siitä, miten tavoitteisiin päästään; tarvitaan uskoa ja paljon työntekoa. Yrittäjä 5 mainitsee lisäksi henkilökohtaisen yritystoimintaansa liittyvän tavoitteen:

”Mä haluan olla sellaisten yritysten kanssa tekemisissä, jotka jotenkin kestävän kehityksen kanssa painiskelee ja ratkoo näitä ongelmia, että mä olen tosi tarkka kenen kanssa mä ylipäänsä teen töitä.”

Yrittäjä 1 kertoo tavoitteensa olevan lähinnä menestyä yrittäjänä yhtä hyvin kuin palkkatöitä tehdessä, eli saavuttaa korkea tulotaso ja etenevä työura. Tähän tavoitteeseen hän pyrkii uusimalla nettisivujaan ja tuomalla paremmin esille mitä yritys haluaa tehdä.

Yrittäjä 4:n vastaus poikkeaa tässäkin kysymyksessä muista. Eläkeiän lähestymisen takia hänen on vaikea enää tässä vaiheessa määritellä mitään tiettyjä tavoitteita. Aikaisempaan tavoitteenaan hän mainitsee kuitenkin pyrkimyksen tarjota palvelua, joka eroaa kilpailijoista edukseen.

Kysymyksissä 4, 5 ja 6 kysytään keskittymiskyvystä ja mielenkiinnon ylläpitämisestä. Tavoitteisiin keskittymisen osalta vastauksissa on eroavaisuuksia. Yrittäjät 2 ja 5 kokevat pystyvänsä keskittymään tavoitteisiinsa. Yrittäjä 2 kokee olevansa fokuoitunut ja uskovansa tavoitteeseensa. Yrittäjä 5:n mielestä isoihin tavoitteisiin on helppo keskittyä, vaikeampaa on sen sijaan valita millä keinoin tavoitteeseen päästään. Yrittäjät 1, 3 ja 4 puolestaan myöntävät, että heillä on usein ollut ”liian monta rautaa tulesa”, ja tavoitteisiin keskittyminen ei ole ollut aina helppoa.

Mielenkiinnon ylläpitämisen osalta vastaukset ovat melko yhteneviä. Kaikki yrittäjät kokevat mielenkiintonsa pysyvän ilman vaikeuksia. Yrittäjä 1 mainitsee mielenkiinnon pysyvän, jos asialla on todennäköinen onnistumismahdollisuus, ja yrittäjä 4 pysyy kiinnostuneena niin

kauan kuin ”homma” on haasteellista. Yrittäjä 5:n mielenkiinnon pitää yllä innostus työhön sekä velvollisuudet asiakkaita kohtaan.

Pitkällä aikavälillä, yrittäjät 2 ja 5 pitävät keskittymisensä ja mielenkiintonsa yllä helposti. Yrittäjä 1 kertoo ylläpidon onnistuvan, jos näkee projektissa olevan selvät tavoitteet sekä ylipäänsä järkeä, ja yrittäjä 4 mainitsee kaukana olevien tavoitteiden vaativan motivaatiota ja intohimoa sekä mielekkäitä välietappeja. Yrittäjä 3 myöntää harhautuvansa välillä, mutta kertoo keskittymisen ja mielenkiinnon silti pysyvän melko hyvin.

4.2.2. Sitkeä vaivannäkö

Kysymykset 7 – 10 liittyvät sisukkuuden ulottuvuuteen ”sitkeä vaivannäkö”. Vastoinkäymisten ja haasteiden osalta yrittäjien vastaukset ovat odotettavia: kaikki yrittäjät ovat kokeneet vastoinkäymisiä yritystoiminnassaan ja kaikilla on ollut toimintaa aloittaessaan lukuisia haasteita.

Vastoinkäymiset ovat vaikeuttaneet jokaisen haastateltavan yritystoimintaa jossain määrin. Jokainen haastateltavista kuitenkin toteaa, että vastoinkäymisistä on kuitenkin selvitty, ja kyseisissä tilanteissa täytyy vain jatkaa sisukkaasti eteenpäin. Yrittäjä 4:n mielestä vastoinkäymiset ovat kaikkein opettavin vaihe yritystoiminnassa:

”...ettei oo kyllä sellaista lannistumisen vaihetta ollut, että mitä vaikeampaa niin sen kovemmin puskee eteenpäin. Ja tälleen jälkeenpäin ajatellen nää on ollut itselle vahvuuksia vaan, aina selvinnyt kaikesta.”

Samoilla linjoilla on yrittäjä 3, joka toiminnan alkupuolella kohdatun vaikean vastoinkäymisen vuoksi oli jopa vähällä antaa periksi, mutta jatkoi eteenpäin ja osaa vastoinkäymisen ansiosta olla jatkossa varovaisempi.

Yritystoimintaa suunnitellessa ja sitä aloittaessa yrittäjät ovat kohdanneet lukuisia haasteita. Yleisimpinä seikkoina esiin nousevat taloudelliset haasteet sekä asiakkaiden hankinta. Esille nousevat myös selvitettävien asioiden suuri määrä, lainsäädännölliset seikat, sekä yrityksen

fokuksen ja bisnesidean kommunikoinnin kehittäminen. Yrittäjä 1 ottaa esille myös asioiden yksin selvittämisen vaikeuden sekä ”sparrauskaverin” puutteen. Yrittäjä 4:lle vaikeuksia toimintaa aloittaessa tuotti taloudellisten seikkojen lisäksi toimitilojen löytäminen. Yrittäjä 3 kertoo muista poiketen selvinneensä toiminnan aloittamisesta ilman suurempia haasteita. Hän ei aloittanut toimintaa ennen kuin oli varma, että säännöllisiä tuloja olisi ainakin puoli vuotta aloittamisesta eteenpäin.

Kysymyksiin 9 ja 10 kaikki yrittäjät ovat vastanneet samansuuntaisesti. Kaikki yrittäjät kertovat saavansa suoritettua loppuun sen minkä aloittavat, ja kaikki ovat saavuttaneet pitkän aikavälin tavoitteita vastoinkäymisistä huolimatta.

4.2.3. Sisukkuuden merkitys

Kysyttäessä onko sisukkuudella jotain erityistä merkitystä jossain yksinyrittäjyystoiminnan elinkaaren vaiheessa, yrittäjät 1, 3 ja 4 korostavat elinkaaren vaiheiden sijaan sisukkuuden merkitystä vastoinkäymisiä kohdatessa. Yrittäjä 2 vastaa, että sisukkuus on merkittävä koko ajan, ei välttämättä missään tiettyssä elinkaaren vaiheessa. Yrittäjä 5 on kuitenkin sitä mieltä, että vaikka sisukkuudella on suuri merkitys kaikissa vaiheissa, sillä on erityisesti merkitystä yksinyrittäjyyden alkuvaiheessa. Yrittäjä huomauttaa, että yksinyrittäjä aloittaa usein tyhjästä, ja alussa täytyy itse tyhjästä luoda kaikki toiminnan perustukset.

Yrittäjät 2, 4 ja 5 toteavat, että sisukkuudella on suuri merkitys yksinyrittäjyystoiminnan aloittamisessa. Yrittäjä 2:n mukaan sisukkuus antaa ”boostia”, ja siihen liittyy halu ”näyttää” epäilijöille. Yrittäjät 4 ja 5 toteavat molemmat, että yksinyrittäjäksi hakeutuvat tiedostavat kyllä yleensä sisukkuuden tarpeen, ja jos eivät, niin lopettavat todennäköisesti nopeasti.

Haastateltavat ovat eri mieltä siitä, onko sisukkuuden merkitys toiminnan aloittamisessa suurempi yksinyrittäjälle vai yrittäjälle, jolla on kumppani ja/tai työntekijöitä. Yrittäjät 1, 3 ja 5 ovat sitä mieltä, että sisukkuuden merkitys on suurempi kumppanin ja/tai työntekijöiden kanssa yrittävälle henkilölle. Tämä on perusteltu siten, että yksinyrittäjänä vastoinkäymiset koskettavat vain itseä, eikä tarvitse kantaa vastuuta kumppanista tai työntekijöistä. Yrittäjät 2

ja 4 puolestaan pitävät sisukkuutta merkittävämpänä yksinyrittäjälle, sillä yksinyrittäjä joutuu vastaamaan kaikesta yksin, ilman tukea.

Kaikki yrittäjät ovat sitä mieltä, että liiallisesta sisukkuudesta voi olla toisaalta myös haittaa. Yrittäjä 1 mainitsee esimerkkinä sen, ettei osaa lopettaa kannattamatonta toimintaa ajoissa eikä ymmärrä toiminnan realiteetteja. Yrittäjä 2 myöntää itsellään olleen ongelmia tämän kanssa, ja taloudelliset realiteetit ovat tulleet vastaan monta kertaa. Myös yrittäjillä 3 ja 5 on lähipiirissä esimerkkejä siitä, kun ei osata lopettaa ajoissa. Yrittäjä 4:n mukaan liiallinen ”uppiniskaisuus” voi ajaa yrittäjää väärään suuntaan, ja hän myöntää itsekin kokeneensa tämän.

Kaikille haastateltaville sisukkuudella on ollut henkilökohtaisesti merkitystä, ja se on ollut olennaista yrittäjyydessä. Yrittäjä 3:n mukaan sisukkuudella on ollut merkitystä sekä henkilökohtaisessa elämässä että yrittäjyydessä, ja hän toteaa, ettei olisi ilman sisukkuutta välttämättä saavuttanut mitään. Myös yrittäjä 2 pitää sisukkuutta erittäin merkittävänä:

”Se on ollut ihan se tärkein elementti mulle, kaikkein tärkein kyllä.”

Yrittäjä 4 puolestaan vastaa, ettei sisukkuutta pidä nostaa muita ominaisuuksia ylemmäksi, mutta myöntää sen olleen olennainen osa uraa. Yrittäjä 5 sanoo sisukkuuden olevan yksi tärkeimmistä ominaisuuksista yksinyrittäjyydessä, mutta huomauttaa ettei se ole asia mitä tulee mietittyä joka päivä.

Yrittäjät 1 – 4 ovat kaikki sitä mieltä, että heidän oma sisukkuutensa on ainakin osittain lähtöisin lapsuudesta. Yrittäjät 1 ja 3 pohtivat haastavan perhe- ja kasvatustaustan kasvattaneen sisukkuutta pienestä pitäen. Myös fyysisesti rasittavat harrastukset on mainittu potentiaalisesti sisukkuutta kasvattavina tekijöinä yrittäjien 1 ja 4 vastauksissa. Yrittäjä 2 on haastateltavista ainoa, jolla on yrittäjyytaustaa perheessä ja hän arvioi vanhempien yritystoiminnan sivusta seuraamisen vaikuttaneen hänen omaan sisukkuuteensa. Yrittäjä 5 ei muista poiketen mainitse lapsuutta tai perhetaustaa sisukkuuteen vaikuttavana tekijänä. Sen sijaan hän korostaa positiivista ja avointa asioihin suhtautumista sisukkuutta lisäävänä tekijänä.

Sisukkuuden lisäksi tärkeiksi ominaisuuksiksi yksinyrittäjyystoiminnassa yrittäjät mainitsevat muun muassa päättäväisyyden, suunnitelmallisuuden/tavoitteellisuuden ja positiivisen asenteen tulevaa kohtaan. Yrittäjä 3 mainitsee lisäksi uhkarohkeuden, mutta toisaalta realistisuuden. Tulee olla kyky ottaa riskejä, mutta myös ymmärtää rajansa. Yrittäjä 2 mainitsee tärkeinä ominaisuuksina palvelualltiuden ja hyvän asenteen palvelemista kohtaan. Yrittäjä 5 korostaa avoimuutta erilaisia ratkaisuja kohtaan ja kykyä innostua asioista, mutta myös ihmissuhdetaitoja ja ulospäinsuuntautuneisuutta sekä omaa aktiivisuutta.

4.3. Yrittäjyysaikomukset

Kysymykset 17 – 24 on laadittu suunnitellun käyttäytymisen teorian pohjalta. Kuten aiemmin mainittu, kysymykset perustuvat erityisesti teorian kolmeen tekijään; käyttäytymisuskomuksiin, normatiivisiin uskomuksiin ja hallintauskomuksiin. Kysymyksillä pyritään selvittämään, mihin yrittäjien yksinyrittäjyysaikomukset ovat perustuneet. Tähän kappaleeseen sisällytetään myös haastavampi kysymys 25, jossa on kysytty sisukkuuden ja muiden aikomuksiin vaikuttavien tekijöiden suhdetta, eli kumpi vaikuttaa kumpaan.

Kysymyksessä 17 käsitellään melko samaa asiaa kuin kysymyksessä 2 eli yrittäjäksi ryhtymisen syitä, mutta hieman eri kulmasta. Vastaukset ovat kuitenkin lähestulkoon identtisiä kysymyksen 2 vastausten kanssa. Yrittäjä 1 mainitsee yrittäjäksi ryhtymisen syiksi pitkäaikaisesta työpaikasta irtisanotuksi joutumisen, mutta myös kyseisen työpaikan töiden vapaamuotoisuuden ja ”yrittäjyysmäisyyden”. Yrittäjät 2 ja 4 mainitsevat itsenäisyyden kaipuun ja halun tehdä yksin töitä. Yrittäjä 3:n syinä oli tyytymättömyys vallitseviin työlöihin, ja suuri halu menestyä ja parantaa taloudellista tilannetta. Yrittäjä 5 mainitsee syyksi paikkakunnan vaihtamisen ja kiinnostavien töiden puutteen lisäksi päätöksensä siitä, että ei koe enää organisaatiossa työskentelemistä mielekkääksi.

Kysymyksissä 18 – 19 kysytään haastateltavien lähipiirin vaikutusta yrittäjyysaikomuksiin. Kukaan yrittäjistä ei koe lähipiirin vaikuttaneen aikomuksiin merkittävästi, mutta mielenkiintoista kyllä, neljä viidestä yrittäjästä koki lähipiirin vaikutuksen olleen enemmänkin

negatiivinen kuin positiivinen. Yrittäjät 1, 2, 3, ja 5 kaikki kertovat lähipiirin olleen epäkannustava yksinyrittäjyysaikomusta kohtaan. Toisaalta yrittäjät 1, 2 ja 3 kertovat negatiivisen vaikutuksen itseasiassa lisänneen sisukkuutta ja halua todistaa lähipiirin huolet vääriksi. Yrittäjä 5 ei koe lähipiirillä olleen minkäänlaista vaikutusta negatiivisuudesta huolimatta. Yrittäjä 2 kertoo yrittäjävanhempien positiivisen esimerkin vaikuttaneen yrittäjyysajatuksiin eniten, ja myös nykyisen yritystilan omistaja kannusti yrittäjyyteen.

Yrittäjät 3, 4 ja 5 kokevat taitonsa olleen tarpeeksi hyvät yritystoimintaan ryhtyessä. Heitä kaikkia yhdistää aiempi kokemus ja ammattitaito työstä, jonka jatkumo yritystoiminta on ollut. Yrittäjä 2 sanoo suoraan olleensa liian naiivi ja taitojensa olleen riittämättömät toimintaa aloittaessa. Hänelle erityisesti taloudelliset seikat tuottivat vaikeuksia. Yrittäjät 1 ja 4 mainitsevat käyneensä yrittäjyyteen kouluttavilla kursseilla, jotka antoivat jonkinlaista yleiskuvaa yrityksen pyörittämisestä. Yrittäjä 1 koki kuitenkin paljon vaikeuksia asiakkaiden ja referenssien hankkimisessa, ja hänelle oli vaikeaa lukuisten hoidettavien asioiden priorisointi.

Kysyttäessä minkälaisia taitoja yrittäjiltä puuttui, mutta jotka olisivat jälkeenpäin ajateltuna olleet tarpeellisia, kaikki haastateltavat keksivät puutteita taidoistaan. Yrittäjien 2, 3 ja 4 vastauksista nousevat yleisesti esille taloushallinnolliset asiat, kirjanpito sekä lakisääteiset seikat. Yrittäjä 5 mainitsee verotuksen, markkinoinnin ja sosiaalisen median hyödyntämisen, sekä nettisivujen tekemisen asioiksi, missä tarvitsi apua.

Kaikki haastateltavat kokevat olleensa itsevarmoja kyvykkyydestään aloittaa yritystoiminta. Yrittäjä 2 kertoo sisukkuuden tuoneen lisävoimaa itsevarmuuteen. Toisaalta yrittäjä 1 kertoo vastoinikäymisten vaikuttavan itsetuntoon negatiivisesti, vaikka itsevarmuutta riittääkin. Yrittäjät 2-5 myös kokevat yrittäjäksi ryhtymisen ja yrittäjänä toimimisen olleen heistä itsestään kiinni ulkoisten seikkojen vaikutuksen sijaan. Yrittäjä 1 on eri linjoilla:

”No ne potkut. En mä ois yrittäjä jos mä en ois saanu niitä potkuja. Tai en usko, että olisin yrittäjä.”

Toisaalta yrittäjä 1 kertoo ajatelleensa aikaisemmin yrittäjyyttä. Entisen puolison perhetaustasta olisi mahdollisesti löytynyt toimintaa, jota yrittäjä 1 olisi voinut hoitaa yrittäjänä.

Ajankäytön osalta yrittäjät 2 ja 5 eivät koe muiden aktiviteettien vaikeuttaneen yrittäjyysaikomuksia tai toimintaa. Molemmat kertovat harrastavansa mukavia tai terveellisiä aktiviteetteja yrittäjyyden ohessa, mutta se toimii ennemminkin vastapainona yrittäjyydelle toiminnan vaikeuttamisen sijaan. Yrittäjät 1 ja 3 kertovat yksinhuoltajuuden vievän jonkun verran aikaa. Yrittäjä 1 kertoo opiskelun vievän todella paljon aikaa, mutta toisaalta se myös kasvattaa osaamista. Yrittäjät 3 ja 4 kertovat myös olleensa mukana järjestötoiminnassa, mutta lopettaneensa, sillä se vei liikaa aikaa. Erityisesti yrittäjä 4 kokee tällaisen ylimääräisen toiminnan vaikeuttaneen aikaisemmin hänen omaa ajankäyttöään.

Viimeinen kysymys, numero 25, pyrkii selvittämään suunnitellun käyttäytymisen teorian uskomusten ja sisukkuuden suhdetta. Yrittäjät 1 ja 4 arvioivat sisukkuuden olevan tärkein tekijä ja vaikuttaneen ennemminkin uskomuksiin kuin toisinpäin. Yrittäjä 4 sanoo suoraan sisukkuuden olevan päällimmäinen tekijä siinä, että saavutti mitä on saavuttanut.

Yrittäjä 2 arvioi puolestaan aikomuksiin liittyvien seikkojen vaikuttaneen sisukkuuteen ja nostaneen sen esiin, lisäten sitä. Käänteentekeväksi kokemukseksi yrittäjä 2 arvioi myös käymänsä valmentavan "life coach"-kurssin, joka kasvatti hänen itsetuntoaan ja sisukkuuttaan. Yrittäjä 3 on samoilla linjoilla sen kanssa, että uskomukset ovat vaikuttaneet ja vahvistaneet sisukkuutta, mutta on kuitenkin sitä mieltä, että hänen sisukkuutensa juontuu vahvasti lapsuudesta ja on näin ollen ollut päällimmäinen tekijä ja vaikuttanut ensin aikomuksiin.

Yrittäjä 5 ei ota suoraan kantaa kumpi vaikuttaa kumpaan, mutta toteaa sisukkuuden olevan monien tekijöiden summa. Hänen mielestään sisukkuutta on vaikea ylläpitää, jos ei ole tietynlaista positiivista asennetta ja uteliaisuutta. Negatiivisessa ja pessimistisessä mielentilassa sisukkuuskaan ei pääse kunnolla esille.

4.4. Analysointi

Edellisissä 4. kappaleen luvuissa on kuvattu yksityiskohtaisesti haastattelututkimuksen tulokset. Tässä kappaleessa analysoidaan, kuinka hyvin työn alatutkimuskysymyksiin voidaan vastata näiden tulosten sekä aiemman teorian pohjalta. Päättökysymystä tarkastellaan johtopäätöksissä kappaleessa 5. Haastattelukysymysten suuren lukumäärän vuoksi kysymyksiä yhdistellään analysoinnissa teemoittain, eikä yksittäisiin kysymyksiin palata välttämättä yhtä yksityiskohtaisesti kuin aiemmissa kappaleissa. Analyysissä vastauksista pyritään löytämään kokonaiskuva ja -ratkaisu tutkimuskysymyksiin.

4.4.1. Ensimmäinen alatutkimuskysymys

Tutkimuksen ensimmäiseen alatutkimuskysymykseen, *”Ovatko yksinyrittäjät erityisen sisukkaita?”*, saadaan vastauksia sekä haastatteluista, että aiemmasta teoriasta. Wolfe ja Patel esittävät tutkimuksessaan (2016), että sisukkuus on erotteleva tekijä yksinyrittäjien ja palkkatyöläisten välillä, ja että korkean sisukkuustason omaavat henkilöt ryhtyvät herkemmin yksinyrittäjiksi. Tämä ei vielä suoraan vastaa alatutkimuskysymykseen, mutta tästä voidaan vetää yksinkertainen johtopäätös, että jos sisukkaammat henkilöt hakeutuvat todennäköisemmin yksinyrittäjiksi, ovat yksinyrittäjät luultavasti ryhmänä keskimäärin tavallista sisukkaampia. On selvää, että yksinyrittäjien joukosta löytyy myös vähemmän sisukkaita henkilöitä, mutta kuten yrittäjät 4 ja 5 huomauttavat haastattelukysymyksessä 12, henkilöt, jotka haluavat päästä helpolla, eivät todennäköisesti valitse yksinyrittäjyyden urapolkua, ja jos valitsevat niin todennäköisesti myös lopettavat nopeasti. Sisukkuuden on osoitettu olevan erityisen tärkeää henkilöille, jotka työskentelevät ympäristössä missä esiintyy paljon vaikeuksia ja vastoinkäymisiä (Westphal et al., 2008). Yksinyrittäjyys on selvästi tällainen ympäristö teorian ja löydettyjen tulosten valossa.

Duckworth et al. (2007) määrittelevät sisukkuuden olevan sinnikkyyttä ja intohimoa pitkän aikavälin tavoitteita kohtaan. Erityisesti pitkän aikavälin tavoitteita kohti eteneminen määrittelee sisukkuuden käsitettä ja erottaa sen muista läheisistä termeistä (Eskreis-Winkler et al., 2014; Mueller et al., 2017).

Sisukkuuden ulottuvuuteen ”mielenkiinnon säilyvyys” liittyvän kysymys 3:n perusteella saadaan selville, että kaikilla haastateltavilla yksinyrittäjillä on, tai on ollut, selvät pitkän aikavälin tavoitteet, joita kohti he ovat kulkeneet. Osa yrittäjistä toteaa kysymyksessä 4 kokevansa välillä vaikeuksia pysyä yhdessä tavoitteessa, mutta ottaen huomioon yrittäjien vastaukset kysymyksiin 5 ja 6, voidaan arvioida, että yksinyrittäjät ovat sisukkaita ”mielenkiinnon säilyvyyden” osalta.

Yrittäjistä saadaan myös ”sitkeään vaivannäköön” liittyvien kysymysten osalta sisukas kokonaiskuva. Kysymyksissä 7 ja 8 kaikki yrittäjät toteavat kokeneensa toiminnassa vastoinkäymisiä ja haasteita, mutta vastauksista välittyy tietynlainen positiivinen, ja erittäin sisukas asenne vastoinkäymisiä kohtaan. Esimerkiksi yrittäjä 4 toteaa vastoinkäymisten olleen kaikkein opettavin vaihe, ja niitä kohdatessa on puskettu entistä kovemmin eteenpäin. Myös kysymyksiin 9 ja 10 annetut vastaukset ovat erittäin yksimielisiä, eli haastateltavat saavat suoritettua loppuun sen minkä aloittavat, ja jokainen on saavuttanut pitkän aikavälin tavoitteita vastoinkäymisistä huolimatta. Näiden tulosten perusteella voidaan sanoa, että yrittäjät ovat selvästi erittäin sisukkaita myös sisukkuuden toisen ulottuvuuden eli ”sitkeän vaivannäön osalta”.

Aiempi teoria sekä haastateltavien antamat vastaukset viittaavat siihen, että yksinyrittäjät ovat todellakin keskimääräisesti sisukas ryhmä. Yrittäjät tiedostavat myös itse oman sisukkuutensa kysymysten 14 ja 15 vastausten perusteella. Siihen, ovatko he *erityisen* sisukkaita muihin verrattuna on vaikea vastata täysin pitävästi. Kaksi haastateltavista on kysymyksessä 12 sitä mieltä, että sisukkuudella on enemmän merkitystä yksinyrittäjälle kuin muiden kanssa työskentelevälle yrittäjälle. Myös Wolfen ja Patelin (2016) aiempi tutkimus viittaa tähän ja antaa tukea näiden haastateltavien mielipiteelle. Kun otetaan huomioon kaikki kappaleessa 4.4.1. mainittu informaatio, voidaan ensimmäiseen alatutkimuskysymykseen antaa vastaus: todennäköisesti kyllä.

4.4.2. Toinen alatutkimuskysymys

”Mikä on sisukkuuden merkitys yksinyrittäjäyysaikomuksiin verrattuna muihin aikomuksiin vaikuttaviin tekijöihin?” Näin kysyy toinen alatutkimuskysymys. Sisukkuuden merkitys yrittäjäyysaikomuksiin on kyllä laajasti aiemmissa tutkimuksissa todistettu oleelliseksi (esim. Mooradian et al., 2016; Wolfe & Patel, 2016; Mueller et al., 2017; Butz et al., 2018; Arco-Tirado et al., 2019); sisukkaammat ihmiset aikovat todennäköisemmin yrittäjiksi kuin vähemmän sisukkaat. Voidaan siis sanoa varmasti, että sisukkuus vaikuttaa yrittäjäyysaikomuksiin. Se, mitä ei teorian perusteella saada yhtä helposti selville on, että millainen on sisukkuuden merkitys verrattuna muihin tekijöihin. Tässä kysymyksessä ”muilla tekijöillä” viitataan suunnitellun käyttäytymisen teoriaan ja sen kolmeen tekijään. Kuten kappaleessa 2.3.1. jo mainittu, Krueger et al. (2000) ja Autio et al. (2001) väittävät, että yrittäjäyyskontekstissa suunnitellun käyttäytymisen teoria on tehokkaampi ennustavuudessaan kuin demografiset tekijät, tai persoonallisuustekijät kuten sisukkuus. Etäisemmät seikat, kuten persoonallisuus tai demografiset tekijät, edeltävät suunnitellun käyttäytymisen teorian käsitteitä, jotka ovat puolestaan erittäin lähellä itse käyttäytymistä ja ennustavat sitä välittömästi (Kautonen et al., 2013). Aiemman teorian perusteella voisi siis olettaa sisukkuuden merkityksen olevan itseasiassa pienempi. Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että teoriassa mainittu ”ennustettavuuden” käsite ei ole aivan sama kuin ”merkitys”. Sisukkuus voi siis vaikuttaa aikomuksiin enemmän, vaikka termillä ei olisi yhtä hyvää ennustettavuutta.

Muita tekijöitä ja niiden merkitystä pyrittiin haastattelussa selvittämään suunnitellun käyttäytymisen teoriaan perustuvien kysymysten avulla. Kysymykset 17 – 24 perustuvat teorian kolmeen tekijään; käyttäytymisuskomuksiin, normatiivisiin uskomuksiin ja hallintauskomuksiin. Kysymys 25 pyrkii tarkemmin selvittämään näiden kolmen tekijän ja sisukkuuden suhdetta.

Käyttäytymisuskomukset tarkoittavat henkilön mielikuvaa käyttäytymistä kohtaan, eli onko se positiivinen vai negatiivinen. Tämän uskomuksen pohjalta ei ole suoraan muodostettu kysymyksiä, mutta kysymys 17 antaa jonkinlaista mielikuvaa haastateltavien asenteesta ennen toiminnan aloittamista. Kaikista vastauksista tulee esiin tietynlainen toivo paremmasta tulevaisuudesta, jonka voi saavuttaa ryhtymällä yksinyrittäjäksi. Kun katsotaan kaikkia

haastattelukysymysten tuloksia kokonaisuutena, voidaan arvioida kaikilla yrittäjillä olleen vähintään melko positiivinen kuva yksinyrittäjyyttä kohtaan, kun ajatus toiminnan aloittamisesta nousi esiin. Negatiivisesti suhtautuva henkilö tuskin olisi edes aloittanut toimintaa.

Kysymykset 18 ja 19 liittyvät normatiivisiin uskomuksiin eli koettuun sosiaaliseen paineeseen. Tämän uskomuksen kohdalla vaikutus aikomuksiin on oikeastaan ollut yrittäjillä ennemminkin negatiivinen kuin positiivinen. Kaikilla haastateltavilla yrittäjää 4 lukuun ottamatta on ollut lähipiirissä henkilöitä, jotka ovat olleet epäkannustavia ja epäileviä yksinyrittäjyysaikomusta kohtaan. Näissä kysymyksissä tulee myös esille sisukkuuden suhde normatiivisiin uskomuksiin. Lähipiirin epäkannustavuus on yrittäjien 1, 2 ja 3 mielestä ennemminkin lisännyt heidän sisukkuuttaan. Eli oikeastaan näennäisesti yrittäjyysaikomuksiin negatiivisesti vaikuttava uskomus onkin muuttunut sisukkuuden kautta positiiviseksi.

Hallintauskomusten kohdalla voidaan todeta kaikkien yrittäjien uskoneen omaavansa tarvittavat kyvyt onnistuakseen yksinyrittäjinä. Yrittäjät kertovat kysymysten 20 ja 22 vastauksissa kohtaamistaan vaikeuksista ja puutteellisista tiedoista ja taidoista, mutta nämä ovat ennemminkin jälkireflektiota. Kuten kysymyksestä 21 ja 23 ilmenee, yrittäjät kokivat itsensä valmiiksi ryhtymään yksinyrittäjiksi.

Kun mietitään vastausta alatutkimuskysymykseen, täytyy vielä käydä läpi kysymyksen 25 vastaukset. Kolme viidestä yrittäjästä on sitä mieltä, että sisukkuus on vaikuttanut enemmän suunnitellun käyttäytymisen teorian uskomuksiin, kuin uskomukset sisukkuuteen. Tämä tukee Kautosen et al. (2013) väitettä, että etäisemmät seikat, kuten sisukkuus, edeltävät suunnitellun käyttäytymisen teorian käsitteitä, jotka ovat puolestaan erittäin lähellä itse käyttäytymistä. Kuten yrittäjä 3 sanoo, sisukkuus on hänen mielestään juontunut jo lapsuudesta eli se edeltää myöhempiä aikomuksiin vaikuttavia tekijöitä.

Haastattelukysymysten osalta voidaan sanoa käyttäytymisuskomusten ja hallintauskomusten vaikuttaneen aikomuksiin positiivisesti, ja normatiivisten uskomusten negatiivisesti tai korkeintaan neutraalisti. Yrittäjät 3 ja 5 ovat sitä mieltä, että sisukkuuden ja suunnitellun käyttäytymisen uskomusten suhde on molemminpuolinen, ja ne tukevat toisiaan. Yrittäjä 5

sanoo sisukkuuden olevan monien tekijöiden summa. Tästä hyvänä esimerkkinä kysymysten 18 ja 19 vastaukset, jossa ilmeni sisukkuuden muuttaneen normatiivisten uskomusten negatiivisen vaikutuksen positiiviseksi. Vastauksena alatutkimuskysymykseen voidaan siis sanoa, että sisukkuus sekä muut aikomuksiin vaikuttavat tekijät tukevat toisiaan, ja niiden merkitystä tulee tarkastella kokonaisuutena sen sijaan, että eritellään, mikä on merkittävämpi. Sisukkuus kuitenkin vaikuttaisi todennäköisemmin edeltävän suunnitellun käyttäytymisen teorian käsitteitä. Kuten Wolfe & Patel toteavat (2016), sisukkuudella voi olla merkittävä vaikutus erityisesti henkilön käyttäytymis- ja hallintauskomuksiin, ja tässä tutkimuksessa on todettu myös yhteys sisukkuuden ja normatiivisten uskomusten välillä. Toisin sanoen, sisukkuus on mukana rakentamassa niitä kykyjä, tietoja ja taitoja, joita henkilöt myöhemmin tarvitsevat pohtiessaan kyvykkyyttään onnistua yksinyrittäjänä.

4.4.3. Kolmas alatutkimuskysymys

Kolmas alatutkimuskysymys, ”miten tärkeä sisukkuus on muiden persoonallisuustekijöiden ohella yksinyrittäjyydessä?”, pyrkii hahmottamaan sisukkuuden asemaa muiden persoonallisuustekijöiden joukossa.

Lukuisia persoonallisuustekijöitä on liitetty yrittäjyyteen ryhtymiseen ja siinä onnistumiseen. Viiden suuren persoonallisuuden piirteen teoriolla on selvä suhde yrittäjyyteen, erityisesti ”tunnollisuudella”, mutta teorian suhde yrittäjyyteen on kyseenalaistettu, ja persoonallisuusnäkemystä tässä muodossa pidetään liian laajana tiettyjen yrittäjyystoiminnan piirteiden ennustamiseen. (Gartner, 1985; Suárez-Álvarez et al., 2014) Sen sijaan tutkimuksissa on pyritty keskittymään yksittäisiin ja kapeampiin termeihin, kuten innovatiivisuuteen, omatoimisuuteen, kunnianhimoon sekä itsevarmuuteen, ja näiden termien vaikutus yrittäjyyteen on todettu positiiviseksi (Rauch & Frese, 2007). Haastattelun kysymyksessä 16 on kysytty yksinyrittäjien mielipidettä tärkeistä ominaisuuksista. Vastauksissa nousevat esille päättäväisyys, suunnitelmallisuus/tavoitteellisuus, palveluallttius, uhkarohkeus, ulospäinsuuntautuneisuus sekä positiivisuus.

Kaikilla edellä mainituilla ominaisuuksilla on varmasti oma vaikutuksensa yksinyrittäjyyteen. Kuitenkin kaikkein tärkeimmäksi persoonallisuustekijäksi on useissa tutkimuksissa nostettu

intohimo (esim. Bird, 1989; Smilor, 1997; Locke, 2000). Sisukkuuden merkitys persoonallisuustekijänä on osittain tästä syystä herättänyt viime vuosina paljon kiinnostusta, sillä sen on kuvattu olevan ”sinnikkyyttä ja intohimoa pitkän aikavälin tavoitteita kohtaan” (Duckworth et al., 2007; Arco-Tirado et al., 2019). Pitkän aikavälin sinnikkyuden sekä intohimon sisällyttäminen yhteen termiin tekee sisukkuudesta ainutlaatuisen muihin läheisiin termeihin verrattuna, kuten ”tunnollisuuteen”, ja tekee sisukkuudesta erityisen tehokkaan käsitteen yrittäjyyteen liitettynä (Mooradian et al., 2016).

Myös haastattelutulokset tukevat väitettä sisukkuuden erityisestä merkityksestä yksinyrittäjyydessä. Kysymyksessä 14 yrittäjät korostavat sisukkuuden merkitystä yhtenä tärkeimmistä yksinyrittäjyydessä tarvittavista ominaisuuksista, yrittäjä 2 nostaa sen jopa tärkeimmäksi. Kysymyksessä 25 yrittäjä 4 kertoo sisukkuuden olevan päällimmäinen tekijä siinä, että hän saavutti mitä on saavuttanut.

Sisukkuuden voidaan näin ollen sanoa olevan yksi tärkeimmistä persoonallisuustekijöistä yksinyrittäjyydessä sen ainutlaatuisen määritelmän vuoksi, joka sisältää sekä tärkeän persoonallisuustekijän, intohimon, että pitkän aikavälin sinnikkyuden. Päättökysymyksessä kysytään kuitenkin erityisesti sisukkuuden roolia yksinyrittäjyyteen *ryhtymisessä*, joten pitkän aikavälin sinnikkyys voidaan tässä tapauksessa arvioida vähemmän merkittäväksi ominaisuudeksi. Kuten edellisessä kappaleessa on mainittu, sisukkuudesta voi kuitenkin jo ennen yrittäjyysaikomusten ilmenemistä tai toteutumista olla pitkän aikavälin hyötyä, esimerkiksi yrittäjyydessä tarvittavia tietoja ja taitoja hankkiessa.

5. Yhteenveto ja johtopäätökset

Tässä työssä on käsitelty aiheita sisukkuus ja yksinyrittäjyys, ja tarkemmin sisukkuuden roolia yksinyrittäjyydessä. Sisukkuuden merkitystä yrittäjyyteen on tutkittu melko monessa tutkimuksessa, mutta sisukkuuden ja yksinyrittäjyyden suhdetta ei niinkään, mikä teki aiheesta otollisen tutkittavan.

Alussa muodostettiin kokonaiskuva työn tarkoituksesta ja tavoitteista, sekä tutkimuskysymykset. Tämän jälkeen aihetta tarkasteltiin ja pohjustettiin aiemman teorian ja tutkimuksen kautta kappaleessa 2. Termejä yksinyrittäjyys ja sisukkuus käsiteltiin ensin erikseen, ja niiden yhteydessä nostettiin myös esiin kaksi oleellista aiheeseen liittyvää teoriaa, viiden suuren persoonallisuuden piirteen teoria, sekä suunnitellun käyttäytymisen teoria, jota hyödynnettiin myös empiirisessä osuudessa. Teoriakatsauksen viimeisessä kappaleessa 2.7. sisukkuus ja yksinyrittäjyys yhdistettiin ja niiden suhdetta tutkittiin saatavilla olevan teorian avulla.

Työn empiirinen osuus tehtiin puolistrukturoituna haastattelututkimuksena, missä haastateltiin puhelimitse viittä eri yksinyrittäjää. Koska yksinyrittäjyyden ja sisukkuuden suhteesta ei ole juurikaan aiempaa tutkimusta, on tärkeä saada aiheeseen näkemystä yksinyrittäjiltä itseltään. Kappaleessa 3 esiteltiin tutkimustapa sekä -kohde. Kappaleessa 4 käsiteltiin ensin yksityiskohtaisesti haastattelukysymyksiin saadut vastaukset, jonka jälkeen niitä analysoitiin tarkemmin ja vastattiin alatutkimuskysymyksiin.

Haastattelun tulokset olivat suurimmalta osin linjassa aiemman teorian kanssa. Tämän lisäksi haastattelutulokset toivat esiin joitakin uusia mielenkiintoisia näkemyksiä, mitä aiempi teoria ei ole maininnut. Vastaukset alatutkimuskysymyksiin saatiin selvitettyä parhaiten yhdistämällä teoria ja empiria kokonaisuudeksi. Alatutkimuskysymysten vastausten, sekä käsitellyn teorian ja empirian avulla yleisesti, saadaan vastattua työn päätutkimuskysymykseen.

Sisukkuuden rooli yksinyrittämisessä on todettu merkittäväksi sekä aiemmassa teoriassa (Wolfe & Patel, 2016; Arco-Tirado et al., 2019), että alatutkimuskysymyksiä vastauksissa. Alatutkimuskysymyksen 1 vastauksen perusteella yksinyrittäjät ovat todennäköisesti erityisen sisukkaita, ja alatutkimuskysymyksessä 3 todetaan sisukkuuden olevan yksi tärkeimmistä yksinyrittäjyyteen vaikuttavista persoonallisuustekijöistä sen ainutlaatuisen määritelmän vuoksi. Näin ollen sisukkuus voidaan tämän perusteella todeta oleelliseksi ja merkittäväksi tekijäksi yksinyrittäjyydessä.

Päätutkimuskysymyksessä on tarkentava termi ”ryhtymisessä”. Sisukkuuden merkitys yleisemmin on todistettu, joten alatutkimuskysymyksessä 2 tarkastellaan tarkemmin yrittäjyysaikomuksia, sekä suunnitellun käyttäytymisen teorian käsitteiden ja sisukkuuden suhdetta. Kysymyksen vastauksessa todetaan sekä suunnitellun käyttäytymisen kolmen uskomuksen että sisukkuuden merkitys yksinyrittäjyystoiminnan aikomuksiin ja siihen ryhtymiseen. Uskomukset ja sisukkuus tukevat toisiaan, mutta vastauksessa todetaan myös sisukkuuden olevan mahdollisesti uskomuksia edeltävä tekijä, joka vaikuttaa pitkällä aikavälillä rakentaen myöhemmin yrittäjyysaikomukseen vaikuttavia tietoja ja taitoja.

Kaiken tämän perusteella voidaan antaa vastaus päätutkimuskysymykseen:

”Mikä on sisukkuuden rooli yksinyrittämiseen ryhtymisessä?”

Sisukkuuden rooli yksinyrittäjyyteen ryhtymisessä on merkittävä. Ryhtymiseen vaikuttavista persoonallisuustekijöistä sisukkuus on yksi merkittävimmistä, ja yksinyrittäjiksi onnistuneesti ryhtyvät henkilöt ovat todennäköisesti erityisen sisukkaita. Sisukkuus vahvistaa muita persoonallisuustekijöitä, kuten itsevarmuutta, ja näin ollen sisukkuuden vaikutus ulottuu laajemmalle kuin voisi kuvitella. Suhteessa muihin yrittäjyysaikomuksiin vaikuttaviin tekijöihin sisukkuuden rooli on toimia vahvistavana ja tukevana tekijänä, mutta myös pitkällä aikavälillä rakentavana tekijänä muiden tekijöiden taustalla.

5.1. Tutkimuksen merkitys ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksen merkityksellisyyttä ja luotettavuutta arvioidessa tulee ottaa huomioon, että empiirisen tutkimuksen aineisto on suppea, vain viisi yrittäjää. Tutkimuksen tueksi ei myöskään ole suurta määrää aiempaa teoriaa, mikä vaikeuttaa tutkimuksen yksityiskohtaisempien tulosten vertailua. Toisaalta vähäinen aiempi tutkimus myös tekee tutkimuksesta merkityksellisemmän. Kaikki uusi tutkimus aiheeseen liittyen on tervetullutta. Tulokset ovat laajemmin arvioituna kuitenkin hyvin linjassa aiempien sisukkuudesta ja yleisestä yrittäjyydestä tehtyjen tutkimuksien kanssa, joten olisi yllättävää, jos tämän tutkimuksen tulokset poikkeaisivat merkittävästi todellisuudesta.

Sisukkuuden ja yrittäjyyden suhteen tutkiminen on herättänyt kasvavaa mielenkiintoa viime vuosina, minkä voi todeta aiheeseen liittyvien tutkimusten kasvaneesta lukumäärästä (esim. Mooradian et al., 2016; Wolfe & Patel, 2016; Mueller et al., 2017; Butz et al., 2018; Arco-Tirado et al., 2019). Tämä tutkimus nostaa esille erityisemmän ja vähän tutkitun näkökulman yhdistämällä sisukkuuden yksinyrittäjyyteen. Tutkimuksesta voi olla jatkossa hyötyä pohjatiedon ja uusien näkökulmien esittelijänä muille aihetta tutkiville tutkijoille ja opiskelijoille, sekä myös yksinyrittäjille ja yrittäjyyskoulutusta tarjoaville. Olisi mielenkiintoista, jos mahdollisissa jatkotutkimuksissa yksinyrittäjyyden ja sisukkuuden suhdetta tutkittaisiin laajemman aineiston perusteella kvantitatiivisesti. Tällä tutkimustyylillä voidaan saada laajojen otosten kautta yleistettävämpiä tuloksia, ja olisi mielenkiintoista tietää, miten ne mahdollisesti eroavat tämän tutkimuksen tuloksista.

Lähteet

Aaltonen, S., Heinonen, J., Kovalainen, A. ja Luomala, K. (2009) *Työllistämisen esteet, mahdollisuudet ja aikeet pk-yrityksissä*. Työ- ja elinkeinoministeriö. Helsinki, Edita Publishing Oy. Työ ja elinkeinoministeriön julkaisuja 49.

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), s.179-211.

Ajzen, I. (2002). Constructing a TPB questionnaire: Conceptual and methodological considerations.

Ali-Yrkkö, J., Kotiranta, A. ja Ylhäinen, I. (2017). *Katsaus yritysten kasvuun ja sitä koskeviin politiikkatoimiin*. ETLA Raportit No 79. [raportti] ETLA, s.3-14. Saatavilla: <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Raportit-Reports-79.pdf> [Viitattu 28.10.2019].

Allen, R. (1996). Electronic commerce is starting to pick up steam. *Computer Reseller News*, (685).

Arco-Tirado, J., Bojica, A., Fernández-Martín, F. ja Hoyle, R. (2019). Grit as Predictor of Entrepreneurship and Self-Employment in Spain. *Frontiers in Psychology*, 10.

Autio, E., H. Keeley, R., Klofsten, M., G. C. Parker, G. ja Hay, M. (2001). Entrepreneurial Intent among Students in Scandinavia and in the USA. *Enterprise and Innovation Management Studies*, 2(2), s.145-160.

Baron, R. ja Shane, S. (2007). *Entrepreneurship: A process perspective*. Nelson Education.

Barrick, M. ja Mount, M. (1991). THE BIG FIVE PERSONALITY DIMENSIONS AND JOB PERFORMANCE: A META-ANALYSIS. *Personnel Psychology*, 44(1), s.1-26.

Bird, B. (1989). *Entrepreneurial behavior*. Glenview, Ill.: Scott Foresman.

Butz, N., Hanson, S., Schultz, P. ja Warzynski, M. (2018). Beyond the Big Five: does grit influence the entrepreneurial intent of university students in the US? *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 8(1).

Champagne, E. (2009). *Haaga-Helia Pasilan toimipisteen henkilöstön ympäristöasenteet ja -käyttäytyminen*. [pdf] Helsinki: Haaga-Helia, s.27-29. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/6483/Champagne_Eveliina.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Cialdini, R. ja Trost, M. (1998). Social influence: Social norms, conformity and compliance. *The handbook of social psychology*, s.151-192.

Credé, M., Tynan, M. ja Harms, P. (2017). Much ado about grit: A meta-analytic synthesis of the grit literature. *Journal of Personality and Social Psychology*, 113(3), s.492-511.

de Vries, N., Liebrechts, W. ja van Stel, A. (2019). Explaining entrepreneurial performance of solo self-employed from a motivational perspective. *Small Business Economics*.

Diaz, J., Arias, O. ja Tudela, D. (2012). Does perseverance pay as much as being smart? The returns to cognitive and non-cognitive skills in urban Peru.

Duckworth, A., Peterson, C., Matthews, M. ja Kelly, D. (2007). Grit: Perseverance and passion for long-term goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(6), s.1087-1101.

Duckworth, A. ja Quinn, P. (2009). Development and Validation of the Short Grit Scale (Grit-S). *Journal of Personality Assessment*, 91(2), s.166-174.

Duckworth, A. ja Gross, J. (2014). Self-control and grit: Related but separable determinants of success. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), s.319-325.

Dunn, T. ja Holtz-Eakin, D. (1996). Financial Capital, Human Capital, and the Transition to Self-Employment: Evidence from Intergenerational Links. *NBER Working Paper Series*.

Epstein, S. ja O'Brien, E. (1985). The person–situation debate in historical and current perspective. *Psychological Bulletin*, 98(3), s.513-537.

Ericsson, A. ja Pool, R. (2016). *Peak: Secrets from the new science of expertise*. Houghton Mifflin Harcourt.

Eskreis-Winkler, L., Shulman, E., Beal, S. ja Duckworth, A. (2014). The grit effect: predicting retention in the military, the workplace, school and marriage. *Frontiers in Psychology*, 5.

Gartner, W. (1985). A Conceptual Framework for Describing the Phenomenon of New Venture Creation. *The Academy of Management Review*, 10(4), s.696.

Goldberg, L. (1990). An alternative "description of personality": The Big-Five factor structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(6), s.1216-1229.

Hargis, M.B. ja Bradley, D.B. (2011) *Strategic Human Resource management in Small and Growing Firms: Aligning Valuable Resources*. Academy of Strategic Management Journal, Vol. 10, No. 2.

Joensuu-Salo, S., Varamäki, E. ja Viljamaa, A. (2015). Beyond intentions – what makes a student start a firm? *Education + Training*, 57(8/9), s.853-873.

Kautonen, T., Palmroos, J. ja Vainio, P. (2009). 'Involuntary self-employment' in Finland: a bleak future? *International Journal of Public Policy*, 4(6), s.533.

Kautonen, T. ja Palmroos, J. (2010). The impact of a necessity-based start-up on subsequent entrepreneurial satisfaction. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 6(3), s.285-300.

Kautonen, T., van Gelderen, M. ja Tornikoski, E. (2013). Predicting entrepreneurial behaviour: a test of the theory of planned behaviour. *Applied Economics*, 45(6), s.697-707.

Kolvereid, L. (1996). Prediction of Employment Status Choice Intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 21(1), s.47-58.

Koskinen, I., Alasuutari, P. ja Peltonen, T. (2005). *Laadulliset menetelmät kauppatieteissä*: Tampere: Vastapaino.

Krueger, N., Reilly, M. ja Carsrud, A. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 15(5-6), s.411-432.

Lange, T. (2009). Job satisfaction and self-employment: autonomy or personality?. *Small Business Economics*, 38(2), s.165-177.

Lassila, A. (2019). *Heidi Myllylä on tehnyt töitä melkein yötä päivää, mutta joutui rahapulassa muuttamaan takaisin vanhempiensa luokse*. [verkkodokumentti] Helsingin Sanomat. Saatavilla: <https://www.hs.fi/talous/art-2000006212942.html> [Viitattu 8.12.2019].

Leutner, F., Ahmetoglu, G., Akhtar, R. ja Chamorro-Premuzic, T. (2014). The relationship between the entrepreneurial personality and the Big Five personality traits. *Personality and Individual Differences*, 63, s.58-63.

Lévesque, M., Shepherd, D. ja Douglas, E. (2002). Employment or self-employment. *Journal of Business Venturing*, 17(3), s.189-210.

Locke, E. (2000). *The prime movers: Traits of the great wealth creators*. New York: AMACOM.

Maddi, S., Erwin, L., Carmody, C., Villarreal, B., White, M. ja Gundersen, K. (2013). Relationship of hardiness, grit, and emotional intelligence to internet addiction, excessive consumer spending, and gambling. *The Journal of Positive Psychology*, 8(2), s.128-134.

Mooradian, T., Matzler, K., Uzelac, B. ja Bauer, F. (2016). Perspiration and inspiration: Grit and innovativeness as antecedents of entrepreneurial success. *Journal of Economic Psychology*, 56, s.232-243.

Moreau, D., Macnamara, B. ja Hambrick, D. (2019). Overstating the Role of Environmental Factors in Success: A Cautionary Note. *Current Directions in Psychological Science*, 28(1), s.28-33.

Mueller, B., Wolfe, M. ja Syed, I. (2017). Passion and grit: An exploration of the pathways leading to venture success. *Journal of Business Venturing*, 32(3), s.260-279.

Nambisan, S. ja Baron, R. (2013). Entrepreneurship in Innovation Ecosystems: Entrepreneurs' Self-Regulatory Processes and Their Implications for New Venture Success. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 37(5), s.1071-1097.

Needleman, S. (2010). ACCIDENTAL ENTREPRENEUR: Starting Over Solo. *Wall Street Journal*.

Prottas, D. ja Thompson, C. (2006). Stress, satisfaction, and the work-family interface: A comparison of self-employed business owners, independents, and organizational employees. *Journal of Occupational Health Psychology*, 11(4), s.366-378.

Pärnänen, A. ja Sutela, H. (2014). *Itsensätyöllistäjät Suomessa 2013*. [raportti] Helsinki: Tilastokeskus, s.3-134. Saatavilla:

http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yits_201400_2014_12305_net.pdf

[Viitattu 28.10.2019].

Rauch, A. ja Frese, M. (2007). *Born to Be an Entrepreneur? Revisiting the Personality Approach to Entrepreneurship*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Reynolds, P. ja Curtin, R. (2008). Business Creation in the United States: Panel Study of Entrepreneurial Dynamics II Initial Assessment. *Foundations and Trends® in Entrepreneurship*, 4(3), s.155-307.

Rimfeld, K., Kovas, Y., Dale, P. ja Plomin, R. (2016). True grit and genetics: Predicting academic achievement from personality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 111(5), s.780-789.

Singh, K. ja Jha, S. (2008). Positive and negative affect, and grit as predictors of happiness and life satisfaction. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, 34(2), s.40-45.

Smilor, R. (1997). Entrepreneurship: Reflections on a subversive activity. *Journal of Business Venturing*, 12(5), s.341-346.

Suárez-Álvarez, J., Pedrosa, I., García-Cueto, E. ja Muñiz, J. (2014). Screening Enterprising Personality in Youth: An Empirical Model. *The Spanish Journal of Psychology*, 17.

Suomen Yrittäjät (2019). *Yksinyrittäjäkysely 2019*. [verkkodokumentti] Helsinki: Suomen Yrittäjät. Saatavilla: https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/yksinyrittajakysely_2019_0.pdf [Viitattu 8.12.2019].

Tett, R., Jackson, D. ja Rothstein, M. (1991). PERSONALITY MEASURES AS PREDICTORS OF JOB PERFORMANCE: A META-ANALYTIC REVIEW. *Personnel Psychology*, 44(4), s.703-742.

van Gelderen, M., Brand, M., van Praag, M., Bodewes, W., Poutsma, E. ja van Gils, A. (2008). Explaining entrepreneurial intentions by means of the theory of planned behaviour. *Career Development International*, 13(6), s.538-559.

van Stel, A., Wennekers, S. ja Scholman, G. (2014). Solo self-employed versus employer entrepreneurs: determinants and macro-economic effects in OECD countries. *Eurasian Business Review*, 4(1), s.107-136.

Westphal, M., Bonanno, G. ja Bartone, P. (2008). Resilience and personality. *Biobehavioral resilience to stress*, 219-258.

Wolfe, M. ja Patel, P. (2016). Grit and self-employment: a multi-country study. *Small Business Economics*, 47(4), s.853-874.

Zhao, H. ja Seibert, S. (2006). The Big Five personality dimensions and entrepreneurial status: A meta-analytical review. *Journal of Applied Psychology*, 91(2), s.259-271

Liitteet

Liite 1. Taustakysymykset

Taustakysymykset:

- ikä
- sukupuoli
- koulutustausta
- kokemus (yksin)yrittäjänä toimimisesta
- toimiala
- perhetausta yrittäjyydessä?

Liite 2. Haastattelukysymykset

1. Mitä yrityksesi tekee?
2. Miten olet päätenyt yrittäjäksi?
3. Minkälaisia tavoitteita sinulla on yritystoiminnassasi? Miten saavutat nämä tavoitteet?
4. Miten vaikeaa sinulle on keskittyä yhteen tavoitteeseen ilman, että valitset myöhemmin uuden tavoitteen?
5. Miten helppoa sinulle on pitää huomio ja mielenkiinto yllä yhtä ideaa kohti ilman, että menetät mielenkiinnon?
6. Kuinka helposti pystyt pitämään keskittymisesi ja mielenkiintosi yllä pitkällä aikavälillä, jos projekti kestää useita kuukausia tai vuosia?
7. Miten paljon vastoinkäymiset vaikeuttavat toimintaasi?
8. Millaisia haasteita olet kokenut yrittäjyyden alkutaipaleella? Esimerkiksi, kun ajatus yrittäjyydestä ensimmäisen kerran nousi esiin ja kun olit päättänyt ryhtyä yrittäjäksi? Entä yritystoimintaa aloittaessa?
9. Saatko yleensä suoritettua loppuun sen minkä aloitat?
10. Oletko saavuttanut pitkän aikavälin tavoitteita vastoinkäymisistä huolimatta?

11. Onko sisukkuudella erityistä merkitystä joissain yksinyrittäjyyden elinkaaren vaiheissa?
12. Mikä on sisukkuuden merkitys yksinyrittäjyystoiminnan aloittamisessa? Onko selvää eroa verrattuna palkattuja työntekijöitä hyödyntävään yrittäjyyteen.
13. Voiko liiallisesta sisukkuudesta olla haittaa, esim. kun taloudelliset realiteetit tulevat vastaan? Miksi?
14. Onko sisukkuudella ylipäänsä merkitystä sinulle, tai onko se ollut olennaista yrittäjyydessäsi? Miksi?
15. Mitkä asiat/tekijät ovat vaikuttaneet omaan sisukkuuteesi?
16. Mitkä muut luonteenpiirteet ja ominaisuudet ovat tärkeitä sisukkuuden lisäksi yksinyrittäjyystoiminnassa? Mikä on mielestäsi tärkein?

17. Mitkä tekijät ovat mielestäsi vaikuttaneet ajatukseesi/päätökseesi ryhtyä yrittäjäksi? Miksi?
18. Minkälainen on ollut lähipiirisi vaikutus koskien ajatustasi ryhtyä yrittäjäksi?
19. Ketkä lähipiirisi jäsenistä ovat vaikuttaneet ajatuksiisi eniten ja miten?
20. Kun palataan aikaan, jolloin teit päätöksen ryhtyä yrittäjäksi, minkälaisia tietoja ja taitoja sinulla oli? Koetko, että sinulla oli riittävät taidot ryhtyä yrittäjäksi? Miksi?
21. Kuinka itsevarma olet ollut omasta kyvykkyydestäsi aloittaa yksinyrittäjyystoiminta?
22. Minkälaisia tietoja ja taitoja sinulta puuttui, mutta koet, että ne olisivat olleet sinulle tarpeellisia? Miksi?
23. Kuinka suureksi osaksi koit, että yrittäjäksi ryhtyminen ja yrittäjänä toimiminen oli sinusta itsestäsi kiinni? Miksi? Vaikuttivatko asiaan jotkin ulkoiset tekijät, joihin et pystynyt vaikuttamaan?
24. Kuinka paljon muut aikaa vievät aktiviteetit ovat vaikuttaneet tai vaikeuttaneet yrittäjyysaikomuksiasi?

25. Miten koet yllä mainittujen tekijöiden (lähipiirin näkemyksen yrittäjyydestä, itsevarmuutesi omia kyvykkyyksiä kohtaan ja sen, oliko yrittäjäksi ryhtyminen/toimiminen itsesi kontrollissa) vaikuttaneen sisukkuuteesi? Vai oliko pikemminkin niin, että sisukkuus vaikutti näihin tekijöihin? Miten?